

NR. 39 EFTERÅR 2008

K
I
N
A
B
L
A
D
E
T

KINABLADET

udgives af Dansk-Kinesisk Forening og udkommer fire gange om året (marts, juni, september og december). Foreningens medlemmer får bladet tilsendt gratis. Et årsabonnement på bladet uden medlemskab koster 200 kr.

Kinabladet er medlem af Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter.

Dansk-Kinesisk Forening er af Københavns kommune godkendt som en folkeoplysende forening.

Redaktion:

Flemming Poulsen (ansvarshavende)
Fresiavej 3, 3450 Allerød. Tlf. 4817 4409
E-mail: redaktionen@dansk-kinesisk.dk
Mads Holst Jensen, Anette Kruse, Hanna Liv Leanderdal, Jette Mechlenburg, Signe Overgaard Ptaszynski, Claus Seiden, Henrik Strube, Flemming Ytzen.

Layout: Torsten Valeur
Kalligrafi: Lan Wang Valeur

DANSK-KINESISK FORENING

blev stiftet 25. januar 1999. Dens formål er at være samlingssted for alle med interesse for Kina samt at formidle oplysning om Kina.

Vedtægter, indmeldelse og abonnements-tegning ved henvendelse til sekretæren.

Hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk

Formand: Jette Mechlenburg
Kolding Landevej 43, 7000 Fredericia
Tlf. 7594 0495
e-mail: formand@dansk-kinesisk.dk

Sekretær og kasserer: Lene Løgstrup
Engelholmvej 15, 2700 Brønshøj
Tlf. 6114 3340.
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Danske Bank 1551 1683 0593

Bogsalg og leje af skolekasser:
Gudrun Lindhard, Istedgade 27, 1.tv.,
1650 København V. Tlf. 3325 6262
E-mail: guan@kabelmail.dk

Mødegruppen:

Kjeld A. Larsen og Helle Willum Jensen
E-mail: mødegruppe@dansk-kinesisk.dk

Medlemskontingent:

Enkeltmedlemmer	230 kr
Parmedlemmer	290 kr.
Pensionister og studerende	140 kr.
Pensionistpar	195 kr.
Kollektivt medlemskab	345 kr.

ISSN 1600-1273

Tryk: Birkerød Bogtryk

KINABLADET NR. 39

Mor, det er for sent	3
Digt af Wu Yiting om jordskælvet, oversat fra kinesisk af Signe Overgaard Ptaszynski	
Vi går lige til grænsen, men aldrig over	4
Anette Kruse om et kinesisk tidsskrift, hvis redaktør skubber lidt til censurens grænse	
Pagodernes Kina	7
Henrik Strube om en vigtig del af 2000 års kulturhistorie	
Indholdsrig opdatering af Kinabog	10
Verner Worm anmelder Clemens Stubbe Østergaards nye bog	
Bondeliv i Beijing	11
Gert Holmgaard Nielsen har besøgt en hårdtarbejdende – men tilfreds – bonde i udkanten af Beijing	
Atter fokus på Kinas bønder	15
Morten Laugesen om krise og reformer på landet	
Massakren, der ikke måtte blive glemt	18
Rikke Agnete Olsen anmelder Iris Changs bog om Nanjing-massakren i Kina i 1937	
Kina set med et vågent og skarpt øje	20
Jørgen Delmann anmelder Flemming Ytzens nye bog	
Richang shenghuo	22
Claus Seiden om store og små begivenheder i kinesernes hverdag	
Arrangementer	24
Foredrag om Kina som stormagt, foredrag om OL før, under og efter legene	

I nr. 38 var de kinesiske skrifttegn på side 3 næsten usynlige. En ny side 3 med synlige skrifttegn, findes på Dansk-Kinesisk Forenings hjemmeside/Kinabladet.

Samme sted findes pinyin-versionen af digtet i dette nummer

Forsiden

Den 59-årige bonde Zhang Liang bor med sin kone og deres to voksne børn, to svigerbørn og tre børnebørn i udkanten af Beijing. Her lever han og hans kone af et landbrug med tomater som hovedavl. Journalist Gert Holmgaard Nielsen, Beijing, har besøgt familien (men hverken kone eller børn ville fotograferes eller lade sig interviewe. Familiens hus var også udelukket som fotomål). (Foto: Gert Holmgaard Nielsen).

MOR, DET ER FOR SENT

Digt om jordskælvet af Wu Yiting
Oversat fra kinesisk af Signe Overgaard Ptaszynski

Tilgiv mig, mor
det er alt sammen for sent nu, for sent
jeg er som en snelotus på bjergets top
der ikke nåede at springe ud
men bare visnede og dalede mod himlens blå, søerne og havet
jeg er som en svale i sin himmelflugt
der ikke kunne nå hjem til reden
inden den knækkede vingen, og faldt mod bjergene, bakkerne
og de dybe dale
mor, det er for sent
min lille håndflade
kan ikke nå at skubbe den pludselige, enorme håbløshed bort
det er alt sammen for sent
mor, græd ikke
snelotusens idealisme og svalens lyse sind
tager jeg alt sammen med mig, nu er jeg en engel i himmelen
jeg vil blot at du hvert år på denne dag
vender ansigtet mod Wenchuans himmelvælvning
og tænder et lille hvidt stearinlys.....

Efter jordskælvet i Sichuan 12. maj 2008 skrev mange kinesiske
bloggere digte på internettet om tragedien. Wu Yitings er et af dem.
I spalten til højre ses digtet på kinesisk. (Kilde: <http://cache.tianya.cn>)

原谅我, 妈妈
一切都来不及了, 来不及
我是山巅的一朵雪莲花
来不及绽放
就凋谢了, 飘往蓝天、湖泊和海洋
我是一只飞翔的燕子
来不及归巢
就折翅了, 跌落丘陵、山岗和深谷
妈妈, 来不及了
我的小手掌
来不及推开一瞬的, 巨大的, 绝望
一切都来不及了
妈妈, 别哭
逝去的理想, 燕子的心思
我都带走, 我是天堂里的精灵啊
我只要你在每年的今天
朝汶川的苍穹
点燃一根小小的白蜡烛.....

Ved jordskælvet blev ifølge en officiel statistik 7000
skoler ødelagt, og 6000 elever omkom i murbrokkerne.

En mor sørger ved ruinerne af den skole, hvor hendes
barn befandt sig, da jordskælvet knuste den. Som
andre mødre og fædre har hun efterlevet traditionerne
og brændt barnets tøj og andre ejendele og tændt
røgelsespinde i ruinerne. (Foto: scanpix)

„VI GÅR LIGE TIL STREGEN, ALDRIG OVER“

– MEN SKUBBER MÅSKE LIDT TIL DEN

Streger, der er tale om her, er fastlagt af den kinesiske regering. Den markerer, hvor langt Kinas mediefolk kan gå uden at komme i klammeri med censurans linievogtere. De, der overskrider streger, risikerer at komme i fængsel. Men man kan jo skubbe lidt til den ....

Af Anette Kruse

Caijing fra 20. juni 2008 havde jordskælvet i Sichuan-provinsen som en af sine hovedhistorier. Efter jordskælvet krævede mange forældre en forklaring på, hvorfor mange skoler var lagt i ruiner, mens bygninger i nærheden af skolerne slap næsten uskadede. Et hold Caijing-reportere fandt frem til, at besparelser på de lokale budgetter, byggesjusk og manglende hensyn til risikoen for jordskælv var blandt årsagerne.

Hu Shuli er ikke nogen hvem som helst. Hun er redaktør af Caijing, Kinas højt profilerede tidsskrift for finans (cai) og økonomi (jing). Hun er født i Beijing i slutningen af 1950'erne og var således barn og ung under Kulturrevolutionen.

Ifølge eget udsagn var det nærmest tilfældigt, at hun blev journalist. Faktisk ville hun studere litteratur, og i 1978 blev hun optaget på Beijing Universitet. Da Folkets Universitet i Beijing blev genetableret efter Kulturrevolutionen, blev Hu Shuli af undervisningsmyndighederne overflyttet til dette universitets journalistlinie – og så blev hun journalist.

Journalistik var dog ikke noget nyt for Hu Shuli. Hendes mor arbejdede for Arbejdernes Dagblad, og hendes tante udgav en landsdækkende avis for børn. Hendes bedstefar var international nyhedsredaktør, og hendes grandonkel, Hu Yuzhu, var en af det moderne Kinas mest kendte forlæggere, han var ven med og forlægger for forfatteren Lu Xun, han oversatte Edgar Snow og udgav desuden Guangming Dagblad.

Men Kulturrevolutionen midt i 1960'erne ramte også familien Hu. Som mange andre unge blev Hu Shuli sendt ud på landet for at arbejde, og i 1970 gik hun ind i hæren og tilbragte de næste otte år som sygehjælper i den nordlige del af Jiangsu-provinsen. Her fik hun også tid til at læse. Hun kastede sig med stor energi over engelsk, historie og litteratur.

Disse selvstudier gjorde, at hun blev optaget på Folkets Universitet. Efter eksamen i 1982 blev hun ansat på Arbejdernes Dagblad. Hun havde ambitioner om at blive udstationeret korrespondent i udlandet, og det opnåede hun næsten, da hendes chef sendte hende til Xiamen (i en af Kinas første særlige økonomiske zoner), hvor hun skulle oprette avisens første lokalredaktion. Her fik hun mulighed for at fortsætte sine engelskstudier på Xiamen Universitet og fik taget kørekort. Begge dele vigtige for en journalistisk karriere.

1987 modtog hun af World Press Institute i USA et stipendium for unge journalister, og med opholdet på

Stanford Universitet fik hun et meget større perspektiv på sit arbejde. Nogen tid efter sin hjemkomst blev hun tilknyttet Kinas Industri & Handels Tidende, et noget mere uafhængigt blad end Arbejdernes Dagblad. Hun blev leder af bladets internationale redaktion, og derfor begyndte hun nu at vende blikket mod finanssektoren og forretningslivet. Dette var hun ikke ene om. Efter begivenhederne på Tiananmen i 1989 gik mange unge kinesiske journalister ind i handels- og finanspressen, da det var en af de eneste nogenlunde åbne områder inden for nyhedsformidlingen.

Hu fik på det tidspunkt kontakt med en gruppe kinesiske finansfolk, som havde studeret i USA, og som ved deres hjemkomst havde været med til at oprette Kinas aktiebørs. Sammen med disse grundlagde hun i 1998 Caijing.

I 2003 blev Hu Shuli af World Press Review udnævnt til Årets Internationale Redaktør. Titlen gives en gang om året til en redaktør uden for USA, der har vist foretagsomhed, mod og lederskab med hensyn til at udvikle pressens frihed og ansvarlighed, forbedre menneskerettigheder og skabe fremragende journalistik.

Nyhedsmediernes i bevægelse Efter Kulturrevolutionens fald har Kina gennemgået en overvældende forandring. Selv om landet politisk stadig styres af Kinas Kommunistiske Parti, har de økonomiske reformer vendt op og ned på næsten al ting. Denne brydningstid er naturligvis heller ikke gået pressen forbi. Selv om nyhedsmediernes i en eller anden forstand er tilknyttet statsapparatet, er der ikke længere tale om, at de udelukkende fungerer som statens eller det kommunistiske partis forlængede arm.

Mediernes rolle er blevet forrykket i de seneste år, blandt andet på grund af den globalisering af informationer, som er sket ved de nye mediers opkomst (nettet). Og i Kina, hvor medierne plejer at være fuldstændig følgesagtige, er de begyndt at være langt mere udfarende.

Efter afhængighed kan man groft

taget inddele de skrevne nyhedsmedier i tre grupper: Den første repræsenteres af parti- eller regeringsorganer som nyhedsbureauet Xinhua og Folkets Dagblad, den anden af lidt mere – også økonomisk – selvstændige blade som Kinas Industri og Handels Tidende og Kinas Økonomi Tidende. Den tredje gruppe, som Caijing tilhører, er økonomisk fuldstændig afhængige af markedet, de bliver ikke overvåget så nøje af Partiet, som de to andre, og hvis de forstår at spille deres kort rigtigt, har de en relativ udstrakt grad af frihed. De forsøger at leve op til idealet om journalister som samfundets vagthunde. Man kunne kalde det frihed i snor.

Caijing – et uafhængigt blad
Bladet, der blev grundlagt i 1998 af Wang Boming og med Hu Shuli som chefredaktør, ejes af Børsens Eksekutiv Forsamling, en statsejet enhed med løs tilknytning til Børsen. Denne konstruktion gør, at Caijing virkelig må passe på, hvad der bliver skrevet i bladet, da det let vil komme til at forkludre eventuelle statslige undersøgelser af korrupsion.

Det udkommer hver 14. dag i et oplag på 220.000 eksemplarer (2006) og læses af de mest velhavende og internationalt orienterede inden for Kinas overklasse og stadig voksende velstillede middelklasse.

Men Caijing kender balancens kunst, som Hu Shuli har udtrykt det i et interview med New York Times i 2005: „Vi går lige til stregen, skubber måske lidt til den, men overskrider den aldrig“.

Trods bladets navn er det ikke kun nyheder fra den snævre finans- og forretningsverden, som tages op. Har man fantasi, mod og overblik er der mange emner, som kan falde ind under denne varebetegnelse, således ligger sociale emner lige for.

Slår man op på bladets hjemmeside kan man læse følgende beskrivelse af bladet:

„Bladet vil efterleve principperne om uafhængig stillingtagen, eksklusiv dækning af begivenhederne og sætte dem i perspektiv. Bladet vil

følge de vigtigste begivenheder og politiske ændringer i Kinas økonomiske reformproces. Det vil afdække lidet kendte facts og præsentere læserne for indsigtsfulde analyser og forudsigelser om disse bevægelser og ændringer. Caijing har opbygget sit imponerende ry som en ledende stemme i kinesiske erhvervs- og finanskrede ved at tage de vigtigste aspekter af Kinas økonomiske reformer op til behandling. Bladets artikler har haft indflydelse på Kinas økonomiske politik og opnået international anerkendelse for sin uafhængighed og sine eksklusive nyheder“.

Blandt de emner, som Caijing har taget op og er blevet kendt på, er omtalen af den meget smittefarlige luftvejssygdom SARS, der ramte Guangdong-provinsen og Hongkong omkring årsskiftet 2002-03.

På et meget tidligt tidspunkt blev Hu Shuli klar over, at SARS-epidemien ikke kun var et medicinsk problem, men også et økonomisk. Dette var en kæmpemæssig udfordring – og chance – for Caijing. Snart var over ti personer sat på sagen, epidemien ryddede forsiderne, efterhånden ikke kun Caijings. Det viste sig, at myndighederne havde dækket over de høje sygdomstal, da man var bange for konsekvenserne for erhvervslivet.

Caijings kampagne førte til, at de rigtige tal kom frem, og efter en kritisk kommentar i bladet 20. april 2003 om mangel på åbenhed om problemerne, rettet såvel mod Beijings borgmester som mod den kinesiske sundhedsminister, blev begge øjeblikkelig fyret.

I 2005 var Caijing igen på tærne under en epidemi, nu drejede det sig om fugleinfluenza. Bladet afslørede, at en værdiløs vaccine var blevet anvendt i et område med udbredt fjerkrædrift og rettede en appel til det kommunistiske partis ledelse om at have mere øje for bøndernes velfærd og sikkerhed.

Andre emner har været korrupsion og forskellig former for virksomhedsmanipulering med værdipapirer.

Der har været dem der sagde, at

ser, siden hun og hendes blad kunne slippe af sted med, hvad de skriver. Selv afviser hun det blankt. Hun og andre fra bladet har flere gange været indkaldt til en kammeratlig samtale, men bladet er ikke blevet lukket. Selv fortæller Hu Shuli, at hun, hvis hun er i tvivl om, hvorvidt en artikel skal bringes, tager en diskussion om det med sin administrerende direktør – og som regel, siger hun, er det den modigste af dem, der vinder.

Næste side: Ledende artikel i Caijing af Hu Shuli om OL, nationalisme og Tibet.

www.caijing.com.cn
www.caijing.com.cn/english

Hu Shuli, Caijings chefredaktør. Hun har fået en amerikansk pris for at udvikle pressens frihed, forbedre menneskerettigheder og skabe fremragende journalistik. (Foto: Caijing).

OL, NATIONALISME, KINESERNE OG TIBETANERNE

LEDENDE ARTIKEL I CAIJING AF HU SHULI

Det kinesiske tidsskrift Caijings chefredaktør, Hu Shuli, skrev i april 2008 nedenstående ledende artikel i sit blad om blandt andet forholdet mellem kineserne og tibetanerne. På de to foregående sider fortælles om bladet og dets chefredaktør. Artiklen kunne læses på Caijings engelsksprogede hjemmeside den 29. april 2008.

Brug for kølige overvejelser

I Kina er en vellykket Olympiade et spørgsmål om stolthed, så det er ikke mærkeligt, at fornærmelser fra udlandet affødte nationalistiske følelser. Nu må det være på tide at falde til ro.

Fra optøjer i Lhasa til forstyrrelse af det olympiske fakkelløb, fra kinesisk boykot af den franske detailhandelskæde Carrefour til visse vestlige kommentatorers forbeholdne attitude over for Legene i Beijing – alle disse tæt sammenvævede, men komplekse, omstændigheder har vakt opmærksomhed. Netop i denne tid, hvor følelserne i den kinesiske offentlighed er oppe at køre, er der særlig brug for kølige overvejelser.

Billeder af fakkelløberen Jin Jing, en handicappet kinesisk atlet, der i sin kørestol beskytter flammen mod en demonstrant, er blevet spredt på internettet af hendes beundrere. Hun er blevet et nationalt ikon. Desuden har en del vestlige medier ikke behandlet fakkelløbet på en fair og afbalanceret måde, og det har afstedkommet både stærk bitterhed i den kinesiske offentlighed og voldsomme gadedemonstrationer blandt kinesere bosat uden for Kina. Dertil kommer at nogle europæiske og amerikanske toppolitikere har udtalt, at de hverken vil deltage i Olympiadens åbnings- eller afslutningsceremoni.

Som legene nærmer sig, stiger de kinesiske forventninger om en vellyk-

ket Olympiade. Den opfattes som en æressag for landet. På denne baggrund vil enhver boykot fra vestlige leders side få endnu flere kinesere til at samles under nationalismens banner og give næring til endnu mere vrede. En sådan udvikling vil bestemt ikke være til gavn for et Kina, som forsøger at udbygge og udvide sin integration i en globaliseret verden, der er ved at indrette sig på, at Kina er ved at blive en (global) stormagt.

„Et ærligt hjerte var ikke nok til at sikre Kina en lempelig integration i en globaliseret verden. Den mur, der spærrer Kina vejen, er for bred“. Sådan skrev Fu Ying, den kinesiske ambassadør i Storbritannien, i Sunday Telegraph efter demonstrationerne under faklens besøg i London. Hendes ord kommer fra hjertet og indeholder en advarsel, som vestens kloge ledere bør være opmærksomme på. Et beklagende brev til Jin Jing fra den franske præsident Nicolas Sarkozy må dog ses som et positivt signal i denne forbindelse.

I Kina er opblussende nationalisme en almindelig reaktion på fornærmelser fra udlandet. Folk har ret til at udtrykke deres følelser, men de burde blive dæmpet ned for at undgå uoverskuelige konsekvenser. Når det internationale søgelys rettes mod Kina, bliver det endnu mere vigtigt at forsvare ære og værdighed.

For nylig førte nationalistiske følelser til boykot af Carrefour-butikker i Kina. Dette er lovligt, og langt bedre end at kaste sten efter udenlandske forretninger eller smadre butikker, som man gjorde i gamle dage. Men de, der boykoter, må også respektere dem, der vælger ikke at protestere eller boykotte. Tolerance over for forskellige opfattelser er et tegn på det kinesiske civilsamfunds voksende modenhed.

Den gnist, der startede demonstrationerne under fakkelløbet, og derefter resulterede i opfordringer til boykot af Olympiaden, var overgrebene i Lhasa midt i marts måned. Denne sørgelige begivenhed havde stor betydning, den fremkaldte en bølge af nationalisme, som også fik

overvældende tilslutning fra oversøiske kinesere.

Kinas officielle nyhedsbureau Xinhua offentliggjorde mange rapporter om begivenhederne i Lhasa med det gentagne omkvæd, at „utvetydige beviser“ klart viste, at begivenhederne var omhyggeligt planlagte og organiserede. Den eneste udenlandske journalist, der var vidne til det skete, James Miles fra det britiske The Economist, skrev en artikel om den uge, han var i Tibet under urolighederne og blev interviewet af CNN og BBC. Andre vestlige medier byggede på øjenvidneskildringer fra udenlandske turister. Miles sagde til BBC: „Det, jeg så, var overlagt og målrettet vold over for en etnisk gruppe, eller snarere over for to, først og fremmest Han-kinesere bosat i Lhasa, men også medlemmer af den muslimske Hui-minoritet i Lhasa“.

Roen er vendt tilbage til Lhasa, men vi ved alle, at en fuldstændig detaljeret opgørelse af, hvad der førte frem til begivenheden og følgerne af den, stadig mangler. Hvis mere materiale offentliggøres, og der gennemføres en mere omhyggelig efterforskning, kan sagen måske opklares, hvilket vil have stor betydning for fremtiden.

Kina er et multietnisk land, og tibetanerne er en del af familien. Mens Han-kineserne udgør den nationale majoritet, er 92 pct. af indbyggerne i Den Autonome Region Tibet tibetanere. Familien skal holde sammen. Ekstremister ødelægger alt. I kølvandet på de tragiske begivenheder i Lhasa er forsoning afgørende. Vi må fortsætte de nuværende tendenser, der understøtter udviklingen af lokale økonomier, samtidig med at vi må vise større respekt for det tibetanske folks religion og kultur. Politisk indsigt er afgørende for at kunne udstikke en ny kurs.

Oversættelse fra engelsk:
Anette Kruse

PAGODERNES KINA

EN VIGTIG DEL AF 2000 ÅRS KULTURHISTORIE

Man skal ikke bevæge sig ret meget omkring i Kina, før man får øje på en af buddhismens hellige bygninger, en pagode. Dem findes der et par tusinder af rundt om i Kina. I dem opbevares buddhistiske relikvier af enhver art, fra en tand, der siges at have befundet sig i munden på buddhismens stifter, til buddhastatuer og århundredgamle skrifter.

Af Henrik Strube

Songyue-pagoden i Henan-provinsen er den ældste bevarede pagode i Kina. Den er næsten 1500 år gammel. Den har undgået ødelæggelse, fordi den er bygget af sten. Andre pagoder fra den tid og før var af træ og er gået til grunde. I 1958 blev Songyue-pagoden motivet på et kinesisk frimærke.

Den kinesiske pagode har en to tusind år lang historie og findes i mange arkitektoniske former. Den første pagode i Kina blev bygget af træ i år 68 efter vor tidsregning, den nyeste blev indviet i 2007.

Oprindelsen til bygning af pagoder i Kina kan føres tilbage til begravelsesceremonier i Indien i det femte århundrede før vor tidsregning, nemlig til årene efter at grundlæggeren af buddhismen, Siddharta Gautama, (også kendt som Sakyamuni) var død. (Hvornår han døde, er de lærde uenige om, men måske i 480 f.v.t.).

Efter indisk skik blev asken og de øvrige jordiske rester efter en konge eller en anden person med høj status i samfundet dækket med en jordhøj omkring et træ. En sådan gravhøj blev kaldt en *stupa*. Ordet, der er fra det oldindiske sprog sanskrit, betyder „en dyng“. Det blev efterhånden betegnelsen for en struktur til opbevaring af de jordiske rester af en konge, en helgen eller en helteagtig skikkelse.

Siddharta Gautama fik lavet lidt om på denne skik. Han bad sine disciple sørge for, at hans aske og ejendele blev fordelt i otte stupaer, der blev bygget i otte kongeriger specielt til at opbevare hans jordiske rester. At de skulle deles i otte portioner skulle symbolisere otte store begivenheder i hans liv.

På jagt efter sandheden

Den religion eller filosofi, som Siddharta Gautama grundlagde, har sit navn efter sanskrit-ordet buddha, en titel, der betyder „den oplyste“ eller „lysbæren“.

En buddha er en person, der er nået frem til sandheden om den menneskelige tilværelse. Siddharta Gautama, der stammede fra en fyrsteslæggt i Nordindien, forlod sin familie og vandrede omkring i mange år for at finde denne sandhed. Den nåede han frem til gennem dyb meditation og var dermed en „oplyst“ person, en buddha. Siddharta Gautama blev derfor kendt som Gautama Buddha.

I følge buddhismen er begær årsagen til alle lidelser. En person, der

har udslettet begæret, opnår *nirvana*, en tilstand af intethed, og undgår dermed en pinefuld genfødsel, liv og død.

Mange stilarter

Buddhismen, og dermed dens hellige bygning stupaen, der i sin kinesiske udformning hedder en pagode, kom til Kina i det første århundrede efter vor tidsregning, flere århundreder efter Gautama Buddhas død. Under påvirkning fra kinesisk arkitekturs traditioner gennem tiderne og den kinesiske buddhismes ændrede skikke har pagodernes bygmestre tilpasset stil og indretning efter tidens og de lokale forholds krav. Ifølge kinesiske eksperter skal man lede længe for at finde to pagoder, der er ens udførte.

En kinesisk pagode består i sin grundform af tre dele: et fundament, en krop og en top. Stupaens runde fundament blev i pagoden firkantet, den halvkugleformede krop eller hvælving, der betragtes som stupaens centrale del, blev i pagoden høj og slank, ofte i flere etager med tagudhæng for hver etage, og toppen blev til en skål, hvorfra et spir udgik. Flere ændringer kom til i tidens løb. Kinesisk tænkning, skikke, livsmønster, samfundsstruktur, mytologi og politik samt buddhismens udvikling var med til at bestemme en pagodes udseende og indretning.

Materialerne der blev brugt, skiftede med tiderne. I de første 500-600 år, efter at buddhismen kom til Kina, (dvs. fra Han-dynastiet til Sydlige og Nordlige dynastier, 25-589), var de fleste pagoder bygget af træ. De kunne modstå jordskælv, men gik tabt på grund af brand og råd og insektangreb. Træ blev efterhånden afløst af mursten og sten. Der findes også pagoder bygget af fx bronze og keramik.

Fundamentet har ofte et underjordisk kammer, hvor relikvier gemmes, kroppen (hoveddelen) er hul, så der bliver plads til fx en buddha-statue og til at folk kunne opleve pagoden indefra, og spiret prydes ofte af en lotusblomst som symbol på sjælsrenhed og på lykke og fremgang.

I templerne var pagoden oprindelig den centrale bygning og blev derfor placeret i midten af området med hovedhallen, der var stedet for bøn og tilbedelse, bag sig og tempelområdets andre bygninger udenom. Men under Tang-dynastiet, dvs. fra ca. 600 e.v.t., fik hovedhallen en højere status, så den blev flyttet op på siden af pagoden, og senere flyttedes pagoden ud i tempelområdet eller helt udenfor.

Pagodernes glans

Samtidig ændredes pagodens formål. Oprindeligt blev den brugt til at opbevare de jordiske rester af Gautama Buddha, men det kneb naturligt nok efterhånden med at finde flere hellige effekter med forbindelse til ham – en hårtot, et stykke klædning osv. – så genstande med tilknytning til hans lære blev nu sendt til opbevaring i pagoderne, fx hellige skrifter og remedier til ceremonier.

Pagoderne mistede noget af deres

religiøse betydning og opførtes uden tilknytning til templer. Det var almindeligt antaget, at de var beskyttende og lykkebringende for en hel egn på grund af deres dominerende arkitektur og den formodede indflydelse på åndernes gunst. Spiret på en pagode tiltrak lyn, det var med til at få folk til at tro, at en pagode havde forbindelse til det overjordiske.

Alene ved sin arkitektoniske udstråling kastede en pagode glans over egnen og skabte forventninger om, at den havde betydning for folks hverdag og trivsel. Det medførte, at der blev bygget pagoder i fx administrationscentre. De mindre betydningsfulde steder fulgte efter, og der blev efterhånden prestige i at have en pagode inden for rækkevidde, så også private familier på landet fik bygget pagoder, fx i tilknytning til et palads. Ofte høje med mange etager, for kun betydningsfulde familier havde lov til at bo i høje huse.

Pagoderne har mistet en del af

deres betydning som religiøse helligdomme. De er i højere grad blevet turistattraktioner, og det er de lokale administratorer og turistchefer ikke utilfredse med. Rejselederne sørger for, at turister og andre besøgende i Kina får set den stupalignende Hvide Dagoba – en tibetansk udgave af en pagode – i Beihai-parken i Beijing, Den Store Vildgås-pagode i Xian eller De Syv Harmoniers pagode i Hangzhou.

Den højeste

Jiangsu-provinsen i Østkina fik i 2007 en seværdighed, som nok skal tiltrække turister, i hvert fald kinesiske, nemlig Kinas (og muligvis verdens) højeste pagode. Den er blevet bygget i Tianning-templet i Changzhou til erstatning for den gamle pagode, der er blevet ødelagt ved krigshandlinger. Templets abbed, Songchun, begyndte i 1992 at søge fonde og andre om penge til at bygge en ny pagode. Bidrag strømmede ind fra hele Kina og fra kinesere i udlandet. Byggeriet kunne med de kinesiske myndigheders velsignelse gå i gang i 2002, og den ny pagode blev indviet 30. april 2007.

Pagoden har, ifølge nyhedsbureauet Xinhua, kostet 300 mio. yuan (over 200 mio. kr.). Der er anvendt en speciel art træ fra Myanmar og Papua Ny Guinea. Pagoden er med sine 13 etager 153 meter og 79 centimeter høj. Til taget er brugt 75 tons guld og messing. Spiret er af guld. En bronzeklokke, der vejer 30 tons, er anbragt på øverste etage. Dens klinge kan høres fem kilometer borte.

Den første

Hvordan Kina fik sin første pagode fremgår af forskellige historiske dokumenter. Kejser Ming, der residerede i Østlig Hans hovedstad, Luoyang, så i en drøm i 64 e.v.t. en tyve meter høj person med stråleglans omkring sig komme flyvende fra vest. Hans rådgivere mente, at han havde drømt om en gud der hed Buddha og ophold i Indien. Kejseren sendte en større delegation til Indien for at høre mere om Buddha. Delegationen vendte hjem med billeder og bøger om Gau-

Jiangsu-provinsens nye seværdighed, Tianning-pagoden, blev indviet den 30. april 2007. Blandt de 8000, der deltog i højtideligheden, var 108 ledere af buddhistiske samfund i mange lande. Pagoden er Kinas højeste – knap 154 meter. Den hidtil højeste, Liaodi-pagoden i Hebei-provinsen, er 84 meter høj. (Foto: scanpix).

tama Bhudda samt to buddhistiske munke, ridende på en hvid hest.

For at de to gæster kunne bo standsmæssigt lod han i år 68 bygge et tempel, der fik navnet Den Hvide Hests tempel. Her blev Kinas første pagode opført. Den var af træ og er for længst gået til grunde. Templet kaldes undertiden for den kinesiske buddhismes vugge.

Den ældste

Songyue-pagoden i Henan-provinsen er Kinas ældste bevarede pagode. Ud over at have overlevet alle omvæltninger siden 523, bliver den af pagodeekspertene rost for at være „en let, knejsende, yndig bygning, der er et udtryk for et højt kunstnerisk design. Den har en fuldendt struktur og stil“.

Den er bygget af gullige mursten, holdt sammen med ler og er knap 40 meter høj. Murene er 2,5 meter tykke. Den er rigt dekoreret med løver og lotusblomster. Under pagoden er der en underjordisk serie af rum, hvori der opbevares buddhistiske relikvier, skrifter og statuer af Buddha.

Buddhas tand

De jordiske rester af Buddha er Buddhismens helligste relikvier. Dem bliver der værnede om, hvad historien om en tand, der menes at have tilhørt Gautama Buddha, vidner om.

Da liget af buddhismens stifter var blevet brændt (formentlig i det femte århundrede før vor tidsregning), fandt man ifølge buddhistiske skrifter, to af hans tænder i asken. Den ene endte på Sri Lanka, den anden havnede ad omveje i en pagode i Det Himmelske Lys' Tempel i Vestbjergene ved Beijing. Den var først en tur i Xinjiang-provinsen og blev fundet i Nanjing i det femte århundrede e.v.t. Den blev ført til Changan (det nuværende Xian) og senere til det nuværende Beijing, indtil den blev anbragt i Zhaoxian-pagoden, der blev bygget specielt til dette det allermest hellige buddhistiske relikvie i 1071 i templet i Vestbjergene.

Templet blev lagt i ruiner af britiske og andre vestlige invasionsstyrker i 1900, og Zhaoxian-pagoden blev stærkt beskadiget. Da nogle munke

ryddede op, fandt de i ruinerne af pagoden et skrin med indskriften: „Sakyamunis (dvs. Gautama Buddhas hellige tand, 23. april, syvende år af Tianhuis regime“, (dvs. år 963).

Tanden blev omhyggeligt opbevaret i et buddhistisk kloster. Først efter 49 års forløb begyndte buddhistiske kredse i Beijing at overveje, hvordan den skulle bevares for eftertiden. Med den kinesiske regerings godkendelse besluttede man at bygge en pagode til tanden i samme område hvor den ødelagte pagode havde stået. Byggeriet begyndte i 1958 og blev fuldført 1964.

Pagoden er 51 meter høj og har tretten etager. Indvendig fører en stentrappe op til hovedhallen, hvor tanden opbevares i en lille guldpagode midt i hallen.

Når der er særlige fester i udlandet kan tanden udlånes. Det skete fx, da man i 1999 i Hongkong for første gang kunne fejre Buddhas fødselsdag. Tanden blev bragt til den tidligere britiske koloni med et specialfly, ledsaget af et omfangsrigt hold af sikkerhedsvagter. Den har også været en tur i Thailand for at deltage i kong Bhumibols 75 års fødselsdag.

Ifølge kinesiske opgørelser er der 100 mio. buddhister i Kina. Men tallet er usikkert, da folks religiøse tilhørsforhold ikke registreres i de officielle statistikker.

塔

Da de buddhistiske skrifter skulle oversættes fra hindu til kinesisk, var der ikke noget kinesisk ord for pagode eller stupa, og der fandtes heller ikke noget, der lignede denne særlige bygningsform. Derfor måtte man opfinde en helt ny betegnelse (pagode) og et nyt skrifttegn, nemlig *ta* (塔 *tǎ*). Det findes første gang anvendt i det fjerde århundrede e.v.t. i et værk om kinesiske skrifttegn.

Den Hvide Dagoba-pagode i Beihai-parken i Beijing, blev opført i tibetansk stil i 1651 i anledning af den femte Dalai Lamas besøg hos kejser Shunzi. (Foto: Shizhao/Wikimedia).

Lingguang-pagoden, hvor Buddhas tand opbevares. (Foto fra „Ancient Temples in Beijing“, China Esperanto Press 1993).

INDHOLDSRIG OPDATERING AF KINABOG

Clemens Stubbe Østergaard
Kinas eksperimenter – reformer og stormagtsstatus?
2. udgave 2008
174 kr.

Af Verner Worm
professor, Institut for International
Økonomi og Virksomhedsledelse,
Copenhagen Business School

Bogens forfatter, Clemens Stubbe Østergaard, er en af Danmarks mest erfarne Kina-iagttagere og har været det i en menneskealder. Bogen kommer rundt om mange emner. Nogle er dækket mere detaljeret end andre, men sådan må det være med en tekstbog om Kina. Efter en kort indledning, hvor forfatteren præsenterer sine egne kinabilleder, går Stubbe Østergaard i dybden med fire områder:

1. Et samfund under forandring – Fast forward.
2. Det politiske liv og den trefløjede stat.
3. Kinas økonomi – hvordan bliver landet stærkt?
4. Kina som regional og global aktør.

Bogen byder på „dynamisk, analytisk og udbytterig læsning“, som Flemming Ytsen skrev i en anmeldelse af første udgave. Den er også godt opdateret, selvom det kun er fire år

siden første udgave kom. Man må håbe at gymnasier og andre mellemuddannelser har råd til at købe den. Den vil være et perfekt supplement til de gymnasiale uddannelser, der i disse år udbyder kinesisk som fremmedsprog.

Stubbe Østergaard kan sit stof, da han har fulgt udviklingen i Kina i næsten 40 år, og kommer elegant rundt om ekstremt mange forhold, der er relevante for dagens Kina. Jeg kan godt lide, at hans store kendskab til Kinas nyere historie ikke får ham til at glemme de enorme forandringer, der er sket de sidste år, som for eksempel at den private sektor udgør 70% af BNP (2007).

Når det er sagt, så ville det måske have været rart med et par internetkilder, der løbende bliver opdateret, da en bog ikke kan dække den dynamik, som Stubbe Østergaard beskriver. Et par let tilgængelige er nævnt nedenfor.

Overordnet set er det svært at sætte en finger på Stubbe Østergaards glimrende bog, og hvorfor skulle man egentlig også. Den opfylder sit formål. Når der alligevel er et par forhold, jeg savner i bogen, så skal det derfor snarere tages som supplerende end kritik. Østergaard skriver (s.23, sp.2) at familiens betydning er styrket. Jeg snakkede for et par måneder siden i Shanghai med en ung mand, der snart skal giftes. Han havde overtalt sin far til at overdrage sig sin lejlighed, når han skulle giftes. Lejligheden koster ca. to mio. RMB. Da jeg spurgte, hvad så med faderen, svarede den unge mand, som man sikkert ville have gjort i Danmark, nemlig, at når han bliver lidt ældre, så finder vi et alderdomshjem til ham. Når jeg nævner hændelsen er det, fordi det forekommer mig, at mange kineserne, især de unge og forholdsvis velstillede, er blevet enormt selvcentrerede for ikke at sige egoistiske. Den sociale tillid falder dag for dag i Kina. Hvor mange tragiske hændelser er der ikke fulgt i kølvandet på lejlighedernes prismæssige himmelflugt?

De mange positive sider af Kinas økonomiske transformation er fint

beskrevet. Og det er godt. Hvad angår Kinas økonomiske udfordringer er jeg selv gået over til at bruge Blue Book of China's Economy, for der får man et indblik i de problemer, som Kina står over for. Det gør man sjældent i vestlige bøger, i hvert fald ikke på en så nuanceret måde. Kinas vækst har været for høj de sidste år, investeringsraten har været for høj, nu er inflationen for høj, der er mangel på overordnet styring af økonomien bare for et nævne nogle eksempler, som bøger publiceret i Kina er fulde af beskrivelser af, men det mangler lidt i vestens dækning af landet, og det synes jeg også gælder Østergaards bog. Nå, alting kan ikke være en bog på 160 sider og Clemens får det vigtigste med.

Endelig savner jeg lidt om Kinas udgående investeringer, men det kommer nok i næste udgave. Kina har USD 1800 milliarder i udenlandsk valutareserve, når der er nævnt et lidt mindre tal i bogen er det fordi reserverne vokser dag for dag (<http://info.hktdc.com/main/china.htm>), og kineserne er begyndt at bruge milliarderne aktivt. Det bør retfærdigvis nævnes, at der er lidt om Afrika-investeringer.

Som sagt skal disse bemærkninger ikke få nogen til at springe bogen over. Det er den bedste og mest indholdsrige opdaterede bog om Kina vi har på dansk. En sådan bog er der også brug for efter olympiaden.

Internetkilder:

<http://www.china.org.cn/>
<http://www.chinadaily.com.cn/china/>
<http://www.ft.com/home/uk>
<http://www.iht.com/>
<http://info.hktdc.com/main/china>
<http://www.stats.gov.cn/english/>
<http://www.thestandard.com.hk/>

BONDELIV I BEIJING

HÅRDT ARBEJDE, MEN BONDEN ER SIN EGEN HERRE

Livet som bonde var for hårdt i Zhangjiakou. Så for ti år siden kom Zhao Liang til Beijing for at dyrke jorden her i stedet. Det har han aldrig fortrudt, skønt han har fået ondt i ryggen af det.

Tekst og foto:
Gert Holmgaard Nielsen

„Hvor skal du hen, gamle Zhao“, råber en midaldrende dame med en trehjulet ladcykel.

„Ind at købe cigaretter“, råber gamle Zhao tilbage, mens han traver rask videre mod den lille kiosk.

„Nu igen? Du ryger for meget“.

Zhao Liang griner, og når han gør det, gemmer øjnene sig bag to streger, som falder i med ansigtets mange dybe, men fine rynker. Samtidig åbner munden sig og afslører en perlerække af overraskende fine

Den 59-årige Zhao Liang har ondt i ryggen, men arbejdet kalder hver dag inde i det 1,40 meter høje drivhus, når tomatplanterne skal luges, tyndes ud eller sprøjtes. Det foregår på hug eller i knæ på smalle gange uden plads til at vende.

tænder. Zhao Liang er en flot mand, men man skal ikke tage fejl: Furerne i ansigtet er et skønmaleri over et langt og hårdt liv som bonde med behårdt arbejde hver dag fra solopgang til solnedgang.

Han blev født det år, Mao Zedong tog magten i Kina, og han har aldrig kendt til andet end at pukke for at hente føden ud af den jord, som han går på. De første mange år af hans liv var det i Zhangbei-distriktet i Zhangjiakou, hvor han kommer fra, og når man pukler i Zhangjiakou, 600 kilometer vest for Beijing tæt på grænsen til Indre Mongoliet, så skåner man ikke sig selv – for ellers er der ganske enkelt ikke noget at spise.

Her stiftede han familie. Giftede sig som 25-årig med Zhang Sanmei, som var fem år yngre end han. Fik to børn. Men der var trods alt en grænse for, hvor meget Zhao Liang ville pukle, og sammen med en række andre lokale familier pakkede han for en halv snes år siden hele hjemmet sammen og drog mod øst for at søge lykken som bonde i Beijing. Det skulle være nemmere.

„Det er det også. Vi tjener mere her. Det var fattigt i Zhangjiakou, og det er det stadig“, siger han, mens han tænder endnu en cigaret med stumpen af den, som han lige har røget færdig.

Han kom til Beijing med kone og to voksne børn. Forældrene og hans søskende blev tilbage i Zhangjiakou. Shunhe i den nordlige udkant af Beijing blev det nye hjem, hvor flokken af nyankomne familier hver lejede en stump jord af en mand, hr. Li, som igen har lejet jorden af den gamle produktionsbrigade. Jo, de findes formelt set endnu, Mao Zedongs produktionsbrigader, men de er i realiteten splittet op og privatiseret.

Zhao Liang lejede oprindeligt 2,6 *mu* jord (1400 m²), men i august 2007 blev en halv *mu* af hans jord eksproprieret, for myndighederne skulle bruge jorden til endnu en motorvej ud til hovedstadens nye prestigeprojekt af en kæmpelufthavn, der åbnede for kort tid siden. Motorvejen er snart færdig, og flyene glider

allerede i en lind strøm i horisonten derude mod øst, hjemmevant og lavt gennem luften mod endnu et nyt vartegn for Beijing – og endnu et af mange tegn på den rivende udvikling, Kinas hovedstad har været igennem i al den tid, Zhao Liang har været her – og endnu før han overhovedet overvejede at komme.

„Jeg fik 3.500 yuan som erstatning for det, som jeg havde i jorden, og det var såmænd meget rimeligt“, mener Zhao Liang, som stadig kan få et ordentligt udkomme af den jord, som han har tilbage.

„Meget mere end to *mu* kan to mennesker alligevel ikke overkomme her“, konstaterer han.

I Zhangjiakou kunne en person dyrke fem-seks *mu* jord. Jorden er nemlig mere sandet, så den giver mindre, og der kan samtidig kun høstes én gang om året. Men der er for tørt derude mod vest.

„Man er helt afhængig af vejret“, forklarer Zhao Liang og peger mod himlen med sine barkede og beskidte næver.

Forstået på den måde, at hvis det ikke regner til tiden i Zhangjiakou, så er bønderne virkelig på den. Afgrøderne dør. På trods af at Beijing også mangler vand, så er der dog mere nedbør her, og jorden kan bedre holde på vandet.

I Zhangjiakou dyrkede de kartofler, *youmai* (en havreart) og majs. I Beijing dyrker Zhao Liang forskellige typer salater og rodfrugter på nogle små fritliggende lodder, men han dyrker først og fremmest tomater, som gror i fire meget lavstammede drivhuse. På et godt år kan han lægge 10.000 yuan til side til sig selv. Men selv på et dårligt år, hvor han måske kun kan lægge 5000–6.000 yuan til side, kan det løbe rundt for ham. Han sparer op hvert år, men kun til sig selv og konen.

„Hvis der er andre, som vil have penge, så er svaret nej. Vi sparer op til os selv. Hvis der er noget tilbage, når jeg er væk, så kan børnene tage det“, siger Zhao Liang en kende kynisk, men med sit smukke smil foldet helt ud.

Han lyder helt ukinesisk, men det

„Jeg har aldrig gået i skole, så jeg har aldrig lært at læse. Jeg må brug mine hænder. Det er ærgerligt, men det kan jo ikke nytte noget at tænke på en uddannelse nu“, siger Zhao Liang. Al den jord, som han har lejet, bliver udnyttet 100 procent. Kanten til bedet med aspargesalat bliver brugt til at dyrke sojabønner på.

Zhao Liangs barkede næver står i skarp kontrast til det skønmaleri, som rynkerne i hans ansigt tegner. Jorden er og bliver en hård arbejdsgiver for den, der kun har sine hænder.

er bydende nødvendigt, at der bliver sparet op. Han har tænkt sig at lade sig pensionere, når han engang ikke har kræfter til at dyrke jorden mere, men pensionen består udelukkende af de midler, som han og konen gennem årene har lagt til side til sig selv. Der er altså ikke råd til nogen som helst ekstravagance. Bortset fra cigaretterne – dem kan han ikke undvære. Men så heller ikke mere. Zhao Liang og hans kone bruger da ellers også kun penge på mad og så lidt tøj, når det gamle er slidt op.

Børnene klarer heldigvis sig selv. Det ville ikke kunne hænge sammen, hvis de ikke gjorde. Drengen er 32 år og arbejder som chauffør. Han er gift og har to piger på seks og tre år. Pigen er 30 år. Hun er også gift, manden arbejder, og selv er hun, ligesom svigerinden, hjemmegående og har en datter på seks. Alle seks voksne og tre børn bor sammen på 40 kvadratmeter.

Økonomien hænger altså sammen for alle i familien. Børnebørnene går i skole i Kangying lige i nærheden, og udgifterne til skolegangen på godt og vel 400 yuan om året pr. barn har Zhao Liangs børn også selv råd til at betale. Med de forventninger til livet, som en kinesisk bonde nu kan tillade sig at have, har han altså god grund til at være tilfreds. Han virker ærlig, da han på stedet afviser at være skuffet over, at alle hans børnebørn er piger, og han klager egentlig heller ikke over det hårde arbejde – det var jo værre førhen, men nu kan han godt mærke alderen.

„Åååhhh, min ryg“, stønner han højlydt og en smule teatralisk, mens han sætter hænderne i lænden og retter sig op i en pause efter arbejdet i drivhuset.

„Det gør ondt! Jeg gider ikke det her mere“!

Selvom Zhao Liangs arbejde giver forholdsvist godt i Beijing, så giver det altså også ondt i ryggen. Drivhusene er lave selv for en mand som ham. Han er ikke højere end cirka 1,65 meter, men drivhusene, som han selv har opført, da han ankom for ti år siden, er kun 1,40 meter høje på det højeste sted og cirka en

meter på det laveste.

Drivhuse i Kina er generelt bygget som en ler- eller murstensmur, der vender mod nord. Også enderne mod øst og vest er af ler eller mursten. Derefter trækkes en presenning af gennemsigtigt plastic over en række spær af metal eller bambuspinde, som inde i drivhuset er blevet spændt op mellem muren i den nordlige ende og den bare jord i den sydlige ende. Indgangen til drivhuset er mellemrummet mellem to presenninger i hele drivhusets længde og i cirka en meters højde.

Zhao Liang forklarer selv, at det ikke var til at skaffe bambuspinde, der var lange nok til at bygge drivhusene højere. Senere forklarer han, at tomatplanterne alligevel ikke vokser ud over 1,40 meter, så der var ingen grund til at bygge højere. Derinde kravler han så rundt hver dag for at se til sine planter. Han har lige opdaget, at de er syge.

„De skal sprøjtes“, konstaterer han.

Der er kun omkring tre uger til høsten, og tomaterne ser fine ud, men nogle af bladene på planterne har fået små, brune pletter, og det er et virkeligt dårligt tegn.

„Hvis det fortsætter, så ender tomaterne med at blive dårlige. De vil få sorte pletter, og så kan de ikke sælges“, siger Zhao, der beslutter sig for at cykle ind efter sprøjtegift.

Men da han kommer tilbage en god times tid senere, har han ikke giften med. Han har besluttet sig for at sprøjte senere. I stedet har han været på apoteket for at købe medicin til sig selv – medicin mod sin hoste. En dyb, langtrukken, hæst og tom hosten. Har han sygeforsikring?

„Næ, det har jeg ikke“, siger han.

„Jeg køber bare noget medicin, når jeg har brug for det. Hvis jeg kommer til at fejle noget virkelig alvorligt, så er der jo ikke noget at gøre ved det. Det kan risikere at koste i snesevis af tusinde yuan, og det vil forsikringen alligevel ikke kunne dække. De har forsikret sig derhjemme, men vi har ikke“, tilføjer han uden at forklare sig nærmere. Der er heller ikke tid til at gå og tænke på sygdom, når man alligevel ikke er rigtig syg. Den fæle

Når man ikke er ansat af nogen, kan man selv bestemme over sin tid, og man kan godt tage sig en snak med en af de andre på produktionsbrigadens jord. Den smule frihed sætter Zhao Liang stor pris på.

Den eneste luksus, som Zhao Liang under sig selv, er cigaretterne. To pakker om dagen, som tager hårdt på ham. Denne i kiosken hos hr. Hu kan han få sine Dubao til 2,50 yuan. Det bliver skrevet som sædvanligt.

hoste og det alt for høje blodtryk prøver han at holde nede med medicin, som han ordinerer selv og finder i håndkøb på apoteket – som de fleste almindelige kinesere gør, når det ikke drejer sig om noget, som de anser for at være virkeligt alvorligt.

Zhao Liang må holde fokus på det væsentlige i dagligdagen: Jorden skal passes. Hele tiden. Hver dag står han op klokken fem om morgenen og går i gang. Men hvad får han til morgenmad, inden han går ud af døren?

„Morgenmad? Jeg har aldrig spist morgenmad“, siger han.

Dagens første måltid indtages altså klokken 12. Dampede hvedeboller, ris eller nudler. Aldrig noget af egen avl. Det gider han ikke. Derefter direkte ud i marken igen. Ingen middagspause, som mange kinesere ellers ynder det – heller ikke om sommeren, når solen bager, og termometeret sniger sig tæt op omkring de 40 grader. Klokken otte om aftenen er det tid til dagens andet og sidste måltid, og en times tid senere er Zhao Liang og konen gået til køjs på deres lerseng. De skal være klar til endnu en lang dag i morgen.

Bortset fra sine små afstikkere hen til den nærliggende kiosk for at købe cigaretter, cykelturen ud for at købe sprøjtegift eller andre af den slags praktiske ærinder, så tilbringer Zhao Liang altså hver dag det meste af arbejdsdagens 14 timer med at arbejde på sine små jordlodder – og mange af timerne krumbøjet under drivhusenes plasticpresenninger. Det ville virke naivt og vel egentlig også temmelig malplaceret at spørge ham om, hvad han får sin fritid til at gå med. Ikke engang når det regner, kan han holde fri og blive derhjemme.

„Jeg bliver nødt til at gå ud og holde øje med, hvor vandet løber hen“, forklarer han. „Det kan ikke nytte noget, at tomaterne får for meget vand. Det kan de ikke tåle. Vandet skal ledes væk, for jorden i Beijing er for fed, og den suger ikke ordentligt“.

Det er hver gang et stort problem for Zhao Liang under de store sommerregnskyl. De små grøfter mellem alle jordlodderne skal for alt i verden holdes ved lige. Derfor fore-

trækker han at vande tomaterne selv. Han har i øvrigt hørt, at regnvandet heller ikke er rent – at det er giftigt – så det er endnu en grund til at foretrække selvvanding. Bevidstheden om miljøvilkår er altså nået helt ned til den almindelige bonde – i hvert fald nogle af dem.

Men selvom tomaterne er mere følsomme over for større regnskyl end så mange andre afgrøder, så dyrker han dem alligevel, for de giver godt på markedet. Og de er nemme at afsætte.

„Folk bruger jo tomater til hvad som helst“, forklarer han. „De kan spises rå, kogte og stegte. Man bruger tomater i en masse retter, så folk skal næsten altid have tomater“.

Med alt det arbejde kan det virke paradoksalt, men selvom Zhao Liang ingen fritid har, så har han trods alt sin frihed, og den sætter han stor pris på. Jorden er ganske vist en hård arbejdsgiver, men trods sine lange arbejdsdage føler han alligevel, at han kan gøre, hvad han vil. Han kunne ikke drømme om at søge job som ufaglært arbejder ligesom dem, der myldrer rundt tæt ved hans små drivhuse, travlt optaget af at få gjort motorvejen til lufthavnen færdig, inden OL starter til august – hvad de nok ikke kan nå, når det kommer til stykket, mener Zhao Liang.

„Hvis man tager sig et arbejde, så er der jo altid folk, som er ansat til at holde øje med en“, siger han. „Hvis man så står og snakker lidt, så kommer de altid og blander sig. Nej, det gider jeg ikke“.

Cigaretten er røget helt ind til filteret, og han kan lige nå at tænde en ny med den sidste glød, inden den går ud. Motorvejsbroen genlyder af hammerlag og rumlen fra de mange arbejdere under deres gule sikkerhedshjelme. På afstand synes de små mod det store byggeri, sådan som de myldrer rundt deroppe under den smoggrå himmel. Store cementblandere kører frem og tilbage oppe på og under broen mellem små traktorer læsset med både materialer og flere små arbejdere med gule hjelme. Trafikken sender store skyer af støv i vejret. Beijing er ganske vist en støvet

by, men med mere end ti procents vækst om året får støvet ikke lov til at lægge sig ret længe af gangen her.

Tilbage er nu 58 mu af den gamle produktionsbrigades jord klemt inde mellem det nye vejbyggeri, en lille landevej og hovedvejen Jingshun Lu. I den vestlige ende af jorden står de primitive, små røde murstensbaraker, hvor de 20 familier, som i dag dyrker jorden, har deres hjem. Her bor Zhao Liang og hans kone gratis, så længe de lejer jorden. Det koster dem 700 yuan pr. mu om året. En rimelig leje, mener Zhao Liang. Når han lader sig pensionere, har han og konen alligevel tænkt sig at rejse hjem til Zhangjiakou, hvor leveomkostningerne er mindre end i Beijing.

Man turde mene, at han er en sjældenhed i Kina: En tilfreds bonde. Men man skal se hans forventninger til tilværelsen i forhold til, at det kunne være værre: Dårligt helbred, dårlig høst, arbejdsløse børn, intet tag over hovedet, ingen opsparing og under alle omstændigheder ingen hjælp fra det offentlige. Det er sådan, man må måle sin succes i livet, når man befinder sig på et af de nederste trin på Kinas sociale rangstige og så oven i købet er analfabet.

Under Mao Zedong stod bønderne formelt øverst på rangstigen, selvom de aldrig blev rige af det. Under Deng Xiaoping fik de en overgang endelig flere penge mellem hænderne, men faldt så bagud igen i forhold til folk i byerne. Under præsident Jiang Zemin faldt de yderligere bagud af dansen. Først under præsident Hu Jintao er de begyndt at indhente noget af det tabte med tilladelse til at hæve priserne på deres produkter. Men så bed inflationen sig fast.

„Vi kunne få en god pris for youcai (en art salat) i vinter, omkring 1,4 yuan“, fortæller Zhao Liang. „Men for nylig er priserne faldet. Nu kan vi kun få 8-9 mao. Og alt andet stiger, så overskuddet er blevet mindre. Men nu må vi se, hvordan det går“.

ATTER FOKUS PÅ KINAS BØNDER

KRITISK SITUATION I LANDOMRÅDERNE

Kinas landområder er i krise. Det har fået regeringen i Beijing til, efter nogle års pause, atter at sætte forholdene på landet øverst på den politiske dagsorden.

Af Morten Laugesen
ph.d.-studerende, Østasiatisk afd.,
Institut for Historie og Område-
studier, Aarhus Universitet

I årene 1982-86 offentliggjorde Kinas regering hvert år et særligt dokument, som fokuserede på problemer i landområderne. Det fik i folkemunde tilnavnet „Dokument nr. 1“, fordi det blev offentliggjort i begyndelsen af januar og dermed var årets første.

Hvert års „Dokument nr. 1“ blev mødt med stor interesse, idet de omhandlede konkrete problemer i forbindelse med reformerne af det kinesiske landbrug. I takt med, at de økonomiske reformer op gennem 1980'erne blev flyttet fra landet mod byerne, blev indholdet i det årlige „Dokument nr. 1“ til mere generelle beskrivelser af den kinesiske økonomis situation, og de fleste iagttagere mistede interessen for dem.

Siden 2004 har regeringen besluttet, at „Dokument nr. 1“ atter helt og holdent skal beskæftige sig med landområderne, hvilket har genskabt interessen for dem. Forskere med interesse for det kinesiske samfund i almindelighed og Kinas landområder i særdeleshed venter hvert år med spænding på, hvilke politiske tiltag regeringen har tænkt sig at diske op med i forsøget på at forbedre forholdene for Kinas bønder. De har generelt haft svært ved at få del i den økonomiske fremgang, som Kina ellers har oplevet, siden de økonomiske reformer for alvor tog fart i begyndelsen af 1990'erne.

Mange problemer på landet
Situationen i de kinesiske landområder regnes af mange politiske iagttagere for at være yderst kritisk og endda udgøre en direkte trussel mod kommunistpartiets mulighed for at

fastholde magten på længere sigt.

Og der er da også problemer nok at tage fat på for den politiske ledelse i Beijing de kommende år. Kinas embedsmændssystem på landet er præget af omfattende korrupsion, som regeringen trods en ihærdig indsats de seneste år langt fra har formået at komme til livs. Lokale myndigheder inddrager landbrugsjord til boligbyggeri og etablering af industrikvarterer uden at yde (tilstrækkelig) økonomisk kompensation til de berørte bønder.

Belastningen på miljøet stiger voldsomt på grund af industrivirksomheder, der forurener hele lokalområder ved at udlede urensset spildevand i floder og søer og sende giftig røg op gennem skorstenene. Statsapparatet er generelt utidssvarende, ineffektivt og oppustet og har mange steder svært ved at levere de serviceydelser, som bønderne efterspørger. Der er stor (og stadig voksende) økonomisk ulighed mellem bønderne på landet og befolkningen i byerne. Det sociale sikkerhedsnet på landet er nærmest ikke-eksisterende, og med reel brugerbetaling inden for sundhedsområdet betyder det, at en familie på landet nærmest bliver ruineret, hvis et familiemedlem rammes af sygdom, som kræver omfattende medicinsk behandling eller et længerevarende hospitalsophold.

Listen med problemer er lang, og umiddelbart virker det, som om Kinas politiske ledelse står over for et håbløst projekt i forsøget på at løse alle problemerne for befolkningen på landet. Men problemerne skal løses på sigt for at undgå tiltagende social uro, og det er magthaverne i Beijing da også blevet klar over. Premierminister Wen Jiabao, der gennem utallige inspektionsture til Kinas fattige provinser efterhånden har oparbejdet et ry som „en ven af folket“, har sat sin politiske prestige ind på at forbedre forholdene på landet.

Balanceret økonomisk vækst

Den stigende fokusering på det, som i Kina kaldes „de tre landbrugsproblemer“ (san nong wenti), nemlig problemer vedrørende landbruget,

landsbyerne og bønderne, er del af en mere generel politisk tendens de seneste år. Det nye makkerpar i toppen af det kinesiske magthierarki, præsident Hu Jintao og premierminister Wen Jiabao, har i modsætning til deres forgængere på posten, tidligere præsident Jiang Zemin og tidligere premierminister Zhu Rongji, nedtonet betydningen af „økonomisk udvikling frem for alt“ som det altoverskyggende mål for opbygningen af det moderne kinesiske samfund. I stedet har Hu Jintao og Wen Jiabao agiteret for at Kina skal skabe et „harmonisk samfund“, dvs. et samfund, der stræber efter balanceret økonomisk vækst og ikke skaber social disharmoni. Etableringen af et velstående harmonisk samfund er endemålet i det tankesæt, der samlet går under betegnelsen 'videnskabelig udvikling', og som er Præsident Hu Jintaos væsentligste ideologiske bidrag til skabelsen af det moderne Kina. „Videnskabelig Udvikling“ blev ved den 17. Nationale Partikongres i oktober 2007 i øvrigt skrevet ind i det kommunistiske partis forfatning som officiel ideologi på linje med Marxisme-Leninisme, Mao Zedong-tænkning, Deng Xiaoping-teori og „De tre Repræsentationer“, som er forgængeren Jiang Zemin's politiske fingeraftryk.

Svaret fra Beijing på de mange problemer i landområderne er de seneste år kommet i form af en række tiltag, som især har haft til hensigt at hæve bøndernes realindkomst. Ifølge officielle statistikker var gennemsnitsindkomsten for en kinesisk bonde i 2007 under en tredjedel af gennemsnitsindkomsten for en kineser bosat i byen. Og selvom bøndernes realindkomst ifølge statistikkerne i gennemsnit steg med godt 9 procent sidste år, måtte bønderne se sig yderligere distanceret i forhold til deres landsmænd i byerne, hvis realindkomst i gennemsnit steg med over 12 procent i forhold til året før.

Fra centralt hold er der blevet investeret milliarder i ny landbrugsteknologi, som skal forbedre jordens ydeevne og øge produktionen af især korn, ris og majs. Der er iværksat re-

geringsprogrammer, som skal under- vise bønderne i anvendelsen af nye landbrugsteknikker. Infrastrukturen på landet er blevet udbygget markant, hvilket for mange bønder har betydet, at adgangen til markedet for landbrugsafgrøder er blevet udvidet, og at bøndernes muligheder for at få billige lån til investeringer er blevet forbedret gennem en række reformer af de finansielle institutioner.

Samlet set kan man sige, at den kinesiske regering de seneste par år har ændret sine prioriteringer i forhold til store nationale investeringer. Hvis man sammenligner den seneste femårsplan (den 11. af slagsen), som blev vedtaget af Den Nationale Folketingskongres i foråret 2006, med den foregående femårsplan, er der i den seneste plan afsat flere penge til at forbedre forholdene for landbefolkningen, herunder penge, som skal sikre gratis skolegang for alle børn på landet.

Investeringer i byernes infrastruktur er endvidere blevet nedtonet til fordel for investeringer i infrastrukturen på landet. Vedtagelsen af den 11. femårsplan er af flere iagttagere derfor udlagt som det første tegn på, at industrien nu skal begynde at betale tilbage på sin gæld til landbruget og byerne på deres gæld til landområderne. Når der tales om at industrien og byerne „står i gæld til landbruget“, henviser det naturligvis til landbrugets rolle op gennem store dele af Folkerepublikkens historie som simpel leverandør af billige råvarer til industrien og fødevarer til befolkningen i byerne.

Afskaffelse af landbrugs- skatten

Et af de seneste års vigtigste tiltag i forsøget på at forbedre de økonomiske vilkår for Kinas bønder er afskaffelsen af landbrugsskatten, som ellers har eksisteret i mere end to tusinde år. Samtidig er en lang række andre landbrugsrelaterede skatter og afgifter blevet fjernet eller reduceret. Foruden at reducere bøndernes økonomiske byrde har formålet med at afskaffe landbrugsskatten været at gøre grundlaget for deres beskatning langt mere gennemskuelig. Opkrævning af

skatter og afgifter foregår mange steder ved, at en hær af lokale embedsmænd bogstavelig talt går fra husstand til husstand og forsøger at inddrive det beløb, de mener bønderne skylder staten. Det giver selv sagt anledning til problemer, hvis der er uenighed om beløbets størrelse, og bønderne derfor ikke kan eller vil betale. I den kinesiske samfundslitteratur findes der utallige eksempler på, at sådanne „skatteuoverensstemmelser“ er gået i hårdknude og har udviklet sig til voldelige konflikter mellem grupper af bønder på den ene side og embedsmænd, allieret med deciderede tæskehold, på den anden side. Chen Guili og Chun Taos forbudte bestseller, „En undersøgelse af Kinas bønder“, der udkom i 2004, (omtalt i Kinabladet nr. 24 og 25 2004/2005) indeholder mange beretninger om konflikter, som har deres udgangspunkt i skattebetalinger. Sådanne ender det naturligvis ikke altid, men skatteopkrævning var blevet en omkostningstung og problemfyldt opgave for lokalregeringerne.

Nye problemer for kommunerne

Afskaffelsen af landbrugsskatten har til gengæld medført nye alvorlige problemer for kommunerne, som nu ikke længere må opkræve en række ekstraskatter og ad hoc-afgifter hos bønderne til at finansiere f.eks. uddannelse og udbygning af den lokale infrastruktur. Som det laveste administrative niveau i det hierarkiske kinesiske statsapparat er det kommunernes opgave at implementere de politiske beslutninger, som bliver truffet højere oppe i systemet. Problemet set fra kommunernes side er blot, at der ikke altid er sammenhæng mellem de opgaver, de pålægges at udføre, og de økonomiske midler, som følger med. Når det f.eks. pålægges kommunerne at sørge for, at alle børn modtager obligatorisk skoleundervisning i henhold til national lovgivning, men de samtidig ikke får tilført tilstrækkelige ressourcer til at bygge og vedligeholde skoler samt aflønne lærerne, har kommunerne ikke anden udvej end at pålægge bønderne

undervisningsafgifter.

For kommunerne i de økonomisk veludviklede provinser langs kysten (Jiangsu, Zhejiang, Guangdong, etc.) har afskaffelsen af landbrugsskatten ikke haft den store betydning, da langt størstedelen af deres indtægter stammer fra beskatningen af lokale industrivirksomheder. Men for mange kommuner i de fattigere egne af Kina, hvor landbrugsskatten tidligere har været den væsentligste indtægtskilde, har afskaffelsen af landbrugsskatten haft alvorlige konsekvenser, da den med ét har fjernet det økonomiske fundament for kommunernes virke. For fortsat at kunne aflønne de kommunalt ansatte og levere de serviceydelser til befolkningen, som kommunerne i henhold til loven er forpligtet til, har mange kommuner måttet optage dyre lån og er således blevet drevet ud i nærmest endeløs gæld. Mange kommuner er på randen af sammenbrud, og de lokale embedsmænd tager alle midler i brug for at råbe de højere niveauer op. Således er det ikke usædvanligt, at man i mange af de tidsskrifter, som cirkulerer i partipolitiske kredse, kan læse lokale embedsmænds personlige beretninger om de vanvittige forhold, de er tvunget til at arbejde under.

Reformerne i Xian'an

Et af de steder, som var på nippet til at opleve et decideret sammenbrud i slutningen af 1990'erne, var Xian'an amt, som ligger cirka en times kørsel syd for Wuhan i Kinas centrale Hubei-provins. Det er et typisk landbrugsamt med lidt over en halv million mennesker, som primært ernærer sig ved at producere te, ris og andre landbrugsprodukter. De 22 kommuner, som oprindeligt hørte under amtet, kæmpede med voldsomme budgetunderskud og havde som følge heraf oparbejdet enorme gældsposter, som yderligere vanskeliggjorde kommunernes daglige arbejde, idet renteudgifter og gældsafdrag lagde beslag på størstedelen af kommunernes finansielle ressourcer. Oven i den i forvejen vanskelige økonomiske situation blev store dele

af Xian'an amt ramt af voldsomme oversvømmelser tre år i træk. Værst gik det til i år 2000, da vandmasserne ødelagde landbrugsafgrøder for millioner af yuan og gjorde tusindvis af mennesker hjemløse.

På det tidspunkt var Xian'an amt allerede stemplet som en af provinsernes i alt 38 fattige amter, og fremtidsudsigterne var ekstremt dystre. De 22 kommuner, som hørte under amtet, var ekstremt ineffektive, overbemandede og tynget af dyb gæld. Der var endeløse rækker af demonstrationer foran regeringskontorerne, hvor tusindvis af vrede indbyggere protesterede mod de lokale embedsmænds manglende evner til at løse de tiltagende problemer. Situationen var mildest talt kaotisk, og det totale sammenbrud var nært forestående.

Nyt administrativt system

At det i Xian'an amt ikke endte med et sammenbrud skyldes især én mand. Song Yaping blev i slutningen af 1999 udnævnt til ny partisekretær for Xian'an amt i forbindelse med en større rokade af embedsmænd i hele Hubei-provinsen. Han indså hurtigt, at drastiske tiltag var påkrævet, og fik derfor påbegyndt en række omfattende reformer, som siden hen er blevet berømte i hele Kina. De omtales ofte som „Xian'ans jordskælvreformer“ i de kinesiske medier, fordi man valgte at opbygge et helt nyt administrativt system fra bunden. Dets fornemste opgave skulle være at servicere befolkningen:

„Hvis ikke det kommunistiske parti kan tilbyde de serviceydelser, som befolkningen efterspørger, så går der ikke længe, før der kommer nogen, som kan“.

Sådan forklarede Song Yaping selv baggrunden for reformerne, da jeg interviewede ham i efteråret 2006.

Kort fortalt har reformerne i Xian'an betydet, at antallet af kommuner i amtet er blevet reduceret fra 22 til 12, samtidig med at antallet af offentligt ansatte er blevet kraftigt reduceret, og kommunernes udgifter til løn er blevet nedbragt. Derudover er en række opgaver, som tidligere blev varetaget af kommunalregerin-

gerne, nu blevet udliciteret, således at private virksomheder og organisationer byder på arbejdsopgaver, som kommunerne fastsætter indholdet af.

Sådanne opgaver kan f.eks. være at aflægge besøg hos bønderne og informere dem om nye landbrugsteknikker og produktionsmetoder eller måske at stå for vedligeholdelsen af kunstvandingsanlæg. Resultatet har ifølge officielle kilder været positive. Bønderne er generelt godt tilfredse med de serviceydelser, de modtager, og kommunerne leverer flere ydelser for færre penge i forhold til før reformerne.

Reformerne indebar også indførelse af en slags turnus, hvor kommunale embedsmænd blev fritstillet fra deres arbejde og opfordret til at rejse til det sydøstlige Kina og finde arbejde inden for det private erhvervsliv i ca. to år. Formålet var både at gøre embedsmændene bekendt med de markedsøkonomiske kræfter og give dem en forståelse af, at hvis man ikke er i stand til at levere varen, så går der ikke lang tid, før man må se sig om efter noget andet at lave.

Hjælp til reformernes ofre

I gennem hele reformprocessen i Xian'an amt har man været opmærksom på, at reformer kræver sine ofre. Der er altid nogle, som betaler en pris, for at tingene bliver anderledes, f.eks. de personer, som mistede deres stillinger, da de kommunale regeringsapparater blev trimmet. For at minimere modstanden mod reformerne blev der, før de for alvor begyndte, blandt andet oprettet en fond, som skulle sikre, at de personer, som ville miste deres stillinger, kunne opretholde en vis levestandard, indtil de fandt nyt arbejde.

Ser man på reformerne i Xian'an i et større perspektiv er de interessante, fordi de viser, at det rent faktisk kan lade sig gøre at reformere det rigide og bureaukratiske statsapparat. Den røde tråd igennem hele reformprocessen har været et ønske om at skabe en lokalregering, som er i stand til at levere de serviceydelser, befolkningen efterspørger, frem for en lokalregering, som udbyder nogle

serviceydelser, befolkningen i bund og grund ikke er interesseret i, eller som er af inferior kvalitet og derfor ikke lever op til befolkningens krav.

En andet interessant ting ved reformerne i Xian'an er selve indholdet, som på mange måder er helt i tråd med de signaler, som er kommet fra de politiske ledere i Beijing. I Xian'an har man faktisk formået at få sat bønderne og deres behov i fokus, om end det er sket på en måde, som ikke tidligere er set i Kina, og som det endnu er for tidligt at sige noget om, hvorvidt disse reformtiltag kan spredes til andre dele af Kina.

Fra ord til handling

Det store spørgsmål er, hvilke muligheder Hu Jintao og Wen Jiabao reelt har for at sætte handling bag ordene. Alene Kinas kolossale størrelse gør, at det vil kræve enorme økonomiske ressourcer bare at løfte de allerfattigste egne, som oftest er de mest afsidesliggende, ud af fattigdom. Pengene til opbygningen af den fattigste del af Kina kan i princippet kun komme ét sted fra, nemlig fra de rige kystprovinser. Men her er den nye kinesiske middelklasse ikke interesseret i at give afkald på endnu bedre levestandard for at finansiere, hvad de ser som en slags national ulands-hjælp. Den kinesiske middelklasse udgør den absolut vigtigste politiske støtte til kommunistpartiet, og denne „politiske alliance“ er Hu Jintao og Wen Jiabao bestemt ikke interesseret i at ødelægge.

Kinas politiske ledelse befinder sig altså i en svær situation, når det drejer sig om at løse de problemer, som især knytter sig til landområderne. Selvom der er masser af gode intentioner i de udmeldinger, som kommer fra Beijing, kan det vise sig overordentlig svært at få dem gennemført i praksis. Imens må Kinas bønder nøjes med at glæde sig over, at deres problemer igen er kommet i fokus. Det får de sandsynligvis atter engang bekræftet til næste januar, når endnu et „Dokument nr. 1“ ser dagens lys.

MASSAKREN DER IKKE MÅTTE BLIVE GLEMT

Iris Chang
Nanjing-massakren
Oversat af Peter Tudvad efter
The Rape of Nanking
Politikens Forlag 2008
288 sider. Pris 199 kr.

Af Rikke Agnete Olsen

Iris Chang var et meget ungt menneske, da hun samlede materialet til „The Rape of Nanking” og skrev det sammen til en sober og moden skildring af den måske grusomste krigsbegivenhed i Verdens historie. Hun var knap 30 år gammel, da bogen udkom, og fuldt fortjent i løbet af de næste par år blev en bestseller på verdensplan. Den engelske udgave blev da også anmeldt i Kinabladet, nemlig i nr. 3, 1999.

Nu er bogen udkommet på dansk, og den samme anmelder har igen levet med i de forfærdelige begivenheder i Nanjing i 1937, da den kejserlige japanske hær med lethed væltede det svage kinesiske forsvar over ende og med forfatterens ord voldtog byen fra d. 7.12.1937, da Solens Riges sejrige tropper marcherede ind i den gamle kinesiske storby og seks uger frem i tiden efterkom ordren om, at alle krigsfanger skulle aflives.

De rædsler, byens borgere måtte udstå, er lige overvældende. Beskrivelserne af det ufattelige myrderi, de utrolige pinsler, voldtægter og opfindsomme døds måder, byens borgere blev udsat for i så stort omfang, at mellem 200.000 og 400.000 mennesker blev aflivet i løbet af de uger, massakren varede, er lige så rystende læsning som for ni år siden. Det er også lige så ubegribeligt, at mennesker kan gøre sådan mod andre mennesker, oven i købet med iver og begejstring, som det beskrives af øjenvidner, og som det kan ses på nogle af billederne i bogen. Derfor er den også stadig lige vigtig og væsentlig, for med George Santayanas ord, som Iris Chang citerer til sidst i sin indledning: „De, der ikke husker fortiden, er dømt til at gentage den.”

Det er der mange, der har været bare i det tyvende århundrede med dets to verdenskrige, Hitlertidens koncentrationslejre, atombomberne over Hiroshima og Nagasaki, og det er ikke blevet bedre siden; napalm i Vietnamkrigen, begivenhederne i forbindelse med opløsningen af det tidligere Jugoslavien, folkemord i Afrika og senest krigene i Mellemøsten og Afghanistan for bare at nævne noget af det, der fylder i dagens medier.

Intet kommer imidlertid op på siden af Nanjing-massakren med hensyn til gru, omfang eller den korte tid, den varede, og det har i høj grad været Iris Changs ærinde at bringe alt frem i lyset. Selv om begivenhederne i Nanjing var kendt i samtiden og blev behandlet i forbindelse med krigsprocesserne efter fredslutningen, blev de aldrig rigtigt del af krigshistorien, i hvert fald ikke i Vesten, og i Japan har man ikke villet være ved dem.

Iris Changs familie hørte til dem, der slap bort fra Nanjing i tide, hendes forældre emigrerede først til Taiwan, siden til USA i slutningen af 1940'erne, og hun voksede op i trygge kår i Midtvesten, men med beretninger om krigen mellem Kina og Japan og de japanske krigsforbrydelser ikke mindst i Nanjing i familietraditionen. Derfor undrede det hende, at ingen i hendes og familiens nye

fædreland kendte til begivenhederne.

Det ville hun ændre, og det er lykkedes hende. På baggrund af skriftlige kilder, mundtlige samtaler og samarbejde med kinesere, der også arbejdede med sagen, fik hun samlet et stort og i nogle tilfælde nyt materiale, der tilsammen både beskriver massakren, skildrer det kinesiske samfund og analyserer den japanske krigsmentalitet samt gør rede for de politiske forhold, der var med til at lægge det meste i glemmebogen. Det er forskning af høj kvalitet og dertil glimrende fremstillet, klart og letlæseligt og frem for alt sobert og nøgternt uden billig dvælen ved og boren i uhyrlighederne.

Hun følger f.eks. nogle af de vigtige vidner til massakren under og efter den. Det gælder således John Rabe, tysk forretningsmand og nazist, men en mand med store menneskelige kvaliteter og leder af den lille sikkerhedszone, som en række europæere fik oprettet i Nanjing. Her søgte de at give ly til de værste angrebne ofre, nogle af dem behandlede de på hospitalet i zonen, og det er blandt andet gennem Rabes og de andres dagbøger, man får indsigt i grusomhederne. Det er også ved f.eks. at følge Rabes skæbne, at man forstår, hvordan politik mellem stater var vigtigere end menneskeskæbner og lidelser. Da han kom ud af Kina og tilbage til krigstidens Tyskland, skrev han til Hitler om japanernes hærgen i Nanjing, men det skulle han aldrig have gjort, for japanerne var Tysklands allierede, og Rabe blev hentet af Gestapo og fik pålagt tavshed. Folk af andre nationaliteter mødte bare uoverstigelige mure af tavshed eller døde tidligt, somme tider som følge af deres oplevelser i Nanjing i 1937.

I Kina har man naturligvis aldrig glemt, hvad der skete i Nanjing. Der er et helt museum om krigen med Japan tæt ved Marco Polo broen i Beijing, hvor det hele begyndte, og dér findes et stort afsnit om begivenhederne i Nanjing, men det er ikke dér man først viser udenlandske turister hen. Der er blevet holdt historiske seminarer om sagen og skrevet flere bøger og artikler gennem årene, men

meget er kun udkommet på kinesisk.

En af de oversatte bøger fortjener at nævnes her, fordi den supplerer Iris Chang ved at give hele ordlyden af eller teksten i de skildringer, hun henviser til, det gælder ikke mindst den dagbog, som lægen på hospitalet, dr. Wilson, skrev om sine oplevelser og vilkår. Det er Xu Zhigengs „Lest we forget: Nanjing massacre 1937“, der udkom på engelsk i 1995. Iris Chang kender og henviser til Xus bog, og tilsammen giver de et så bredt og forskelligt belyst billede af begivenhederne, at de står mejslet i erindringen.

For Iris Chang kom de måske til at stå for stærkt sammen med andre ulykkelige begivenheder, som hun forskede i, eller måske ved bevidstheden om, at grusomhederne aldrig ville høre op. I efterskriften til sin bog om Nanjing undrer hun sig igen over, at uhyrlighederne i Nanjing blev glemt, de havde dog været på alverdens avisforsider, og hun skriver om det forfærdelige, at man med „lethed kan acceptere folkemord og blive passive tilskuere til det utænkelige“....Og længere nede om .. „en ejendommelighed i den menneskelige natur, der gør, at selv ondskabens mest ubeskrivelige gerninger på få minutter kan banaliseres, hvis bare de finder sted så langt borte, at de ikke udgør nogen personlig fare“.

I hvert fald blev livet hende for meget i 2004. Hun blev 36 år.

Man kan undre sig med Iris Chang over, at der gik så lang tid, før Nanjing-massakren kom frem i lyset, men dels er Kina jo en anden verden, og en verden, der var i den grad ødelagt efter krigen og ude af det internationale selskab i mange år. Dels blev Japan USAs beskyttede ven i Asien, og herfra blev der ikke mælet et ord om krigen med Kina og dens forløb. Dels skete der så meget andet i verden – og så var det jo så langt borte!

Man kan såmænd også undre sig over, at denne væsentlige bog først kommer på dansk efter så mange år, og så kan man beklage, at oversættelsen er noget tung i det. Der er de efterhånden så almindelige problemer med stedordene, hvornår skal

der stå *sin* og hvornår *hans* etc. Det kniber med kasmus, i citatet af Santayana står der således: „Dem der...“ og ikke „de, der...“. S. 14. er originaltekstens „bare summary“ – „en yderst kortfattet opregning“ – blevet til „en blot og bar sammenfatning“, og sådan er der flere tilfælde, hvor det virker, som om oversætteren har snuppet det første ord i den digitale ordbogs uforklarede liste. Den slags letter desværre ikke læsningen, som bogen fortjener det, og det kan undre, for den Peter Tudvad, der skriver om Kierkegaard, laver ikke den slags, og der er vel næppe to af det navn.

I 2004 tog Iris Chang sit liv i en alder af 36 år, måske påvirket af at uhyrlighederne i Nanjing var blevet glemt. Hendes bog skulle være med til at fastholde erindringen om grusomhederne. (Foto fra bogen).

Med bind for øjnene og støttet af to stave tjente denne stakkels mand som levende mål for en japansk officers sværdøvelser. Her gør en infanterist arbejdet færdigt med bajonetstød, der fortsætter selv efter ofrets død. (Foto og billedtekst fra bogen).

KINA SET MED ET VÅGENT OG SKART ØJE

ET AFBALANCERET BILLEDE AF KINAS UDVIKLING

Flemming Ytzen:
Supermagten Kina – mirakel eller
mareridt?

Politikens Forlag 2008
288 sider. 249 kr.

Af Jørgen Delman
direktør, Nordisk Institut for
Asienstudier (NIAS)

— — —

Flemming Ytzen er journalist på politikens.dk. Han har været ansat i Politikens udlandsredaktion siden 1994. Han er medlem af Kinabladets redaktion.

Flemming Ytzen er en af de få danske journalister, som har holdt fast i sin Kina-interesse gennem årtier, og som løbende har bidraget med sober og velinformeret Kina-dækning. Hans nye bog gennemses af de mange års erfaringer og indsigter, og den er drevet af et åbenlyst ønske om at levere et afbalanceret billede af den dramatiske udvikling, som Kina har gennemløbet siden reformerne startede for tredive år siden. Samtidig går Ytzen også tilbage i historien – omend sporadisk – for at grave i nogle af forudsætningerne for det Kina, vi ser i dag.

Ytzen er ikke forudindtaget – hverken negativt eller positivt – som mange andre Kina-iagttagere. I stedet er han nysgerrig. Han ser på den nye kinesiske virkelighed gennem journalistens vågne og skarpe øje og fører os gennem en velskrevet, alsidig og til tider særdeles indsigtsfuld gennemgang af en række vidt forskellige emner og tendenser i den kinesiske udvikling.

Kapitlerne er korte og hvert enkelt behandler et bestemt emne. De er igen samlet under forskellige overskrifter. Jeg sætter pris på afsnittene om Tibet, Taiwan og menneskerettighederne i Kina, som er præget af den store viden, som Ytzens mangeårige beskæftigelse med disse emner har givet ham. Men det særdeles korte afsnit om Guangdong er også en påmindelse om, hvor vigtige faktorer som regionale forskelle, størrelse, udviklingshastighed og politisk beslutningskompetence er i det moderne Kinas udvikling. Hvis vi ikke begriber disse faktorer, forstår vi ingenting.

Nogle kapitler er dog for korte til at give virkelig mening, bl.a. kapitlet om Hong Kong. Jeg synes heller ikke kapitlerne om Danmark og den fremragende kulturambassadør, Lin Hua, giver særlige indsigter i forhold til bogens overordnede fortælling. Danmarks rolle i Kinas moderne udvikling er simpelthen irrelevant for at forstå, hvad der sker i Kina.

For eksempel er det en pudsighed at se statsminister Anders Fogh Rasmussen citeret for følgende 'guld-

korn' efter sit første besøg i Kina i 2004: „Med egne øje så jeg, hvor stærkt det går i Kina. Da indså jeg, at her står vi med den virkelige udfordring i det 21. århundrede. Alt andet blegner ved siden af denne udfordring“. Så sandt som det er sagt! Men det er sørgeligt, det først gik op for ham så sent.

Det hører dagens journalistiske profession til, at en historie først bliver rigtig god, hvis den har en dansk indfaldsvinkel, men det giver ingen særlig mening her.

Der er dog en enkelt undtagelse, nemlig historien om Tvind-drengen Simon Lichtenberg, som er blevet storkapitalist i Kina, mens han fortsat sidder med i Tvinds lærerforening og betaler afgift af sin fortjeneste til Tvind-imperiet. Kina er paradoksernes land, og Lichtenberg bliver på sin egen pudsige måde et symbol på Kinas mange ansigter og indre modsætninger.

Ellers kan de danske historier let virke provinsielle i forhold til Kina, når vi ser på udviklingstakten i det store rige. Til gengæld ved vi jo en masse om sociale problemer og hvordan de kan håndteres, og der er flere gode kapitler om Kinas store sociale problemer. De er uden sammenligning den kinesiske ledelses største udfordring i disse år.

Af hensyn til læseren er der mange åbne spørgsmål i bogen, som Ytzen dog nok selv kunne have svaret på. Blandt andet spørger han i kapitlet om Kinas migrantarbejdere, nutidens proletariat, om hvorfor så mange mennesker finder sig i så meget for så lidt? Et nærliggende svar kunne være, at jobbet i byerne – uanset hvor hårdt det kan forekomme – giver mere smør på brødet end arbejdet i landbruget. Derudover har migrantarbejderne den tilfredsstillende, at de kan bidrage til familiens underhold med kolde kontanter, måske til et familiedlems uddannelse eller til deres sygesikring. De fleste kinesere føler – endnu da – et stort ansvar for deres nærmeste. Situationen vil nok ændre sig på sigt, men underbetalte arbej-

dere har under alle omstændigheder været enhver industrialiserings og moderniserings fundament. Hvis der var bedre muligheder, ville folk selvfølgelig forfølge dem. Kina er tydeligvis et samfund af arbejdsomme stræbere.

Ytzens fremstilling blander interviews, oplevelser fra rejser og arbejde i marken med citater fra andres værker. Formen er god, og teksten skrider livligt frem. Vi får indsigt i mange spændende menneskers liv og meninger, f.eks. Harry Wu, den tidligere straffefange, som sad 19 år i 12 forskellige straffelejre i Kinas „gulag“, *laogai*. Han er Kinas arbejderaktivist par excellence og har om nogen synliggjort det umenneskelige kinesiske gulag-system for omverdenen. Han har ikke Solsjenitsyns intellektuelle tilgang, men er primært en praktisk indstillet mand, der for enhver pris vil se det kinesiske politiske system bryde sammen for at give plads til demokrati.

Hans modsætning finder Ytzen hos Wuer Kaixi, en af lederne af studenterbevægelsen i 1989. Han er i dag talkshow-vært på en radiostation på Taiwan. Hans bevægelse var ved at knække den kinesiske ledelse i 1989. Hvem husker ikke hans dramatiske møde med daværende premierminister Li Peng for åben skærm og med en måbende offentlighed som tilskuere? Wuer Kaixi har brugt de mellemliggende år til at reflektere over, hvad der skete, og har nu indset, at han også begik nogle fejl undervejs. Til slut i interviewet med Ytzen siger han: „Kineserne har aldrig været så frie som de er nu. Det sidste de har brug for nu er en revolution. Hvis reformerne lykkes, kan jeg vende tilbage om få år“.

Det er ganske tankevækkende, at Harry Wu og Wuer Kaixi i princippet er fortalere for den samme sag, men er endt forskellige steder i deres analyse af, hvad der skal til for at skubbe Kina i en mere demokratisk retning.

Jeg synes organiseringen af bogen er lidt tilfældig. Det hænger måske sammen med, at bogens mål ikke er

klart beskrevet. Spørgsmålet i titlen – Mirakel eller mareridt? – kunne have været en god indgang, men det behandles ikke i indledningen og kun ganske sporadisk senere. Ytzen når derfor ikke frem til sit bud på et svar – hvorfor så stille spørgsmålet?

Jeg finder tidligere udenrigsminister Niels Helveg Petersens indledning sympatisk, men også overflødig. Han bidrager ikke med noget nyt, som kan perspektivere bogens tematik, dvs. hvordan Kina kan udvikle sig i den takt, det sker, og bevæge sig frem mod en eller anden form for stormagtsstatus, uden at de politiske institutioner påvirkes synderligt af det, og uden at systemet bryder sammen som det skete i Sovjet. Tværtimod lever det politiske system ufortrødent videre.

Her vil jeg udfordre Ytzen på hans ide om, at konfucianismen kan være den forklarende årsag. Måske har han ret i, at konfucianismen kan levere magtens legitimering, men den forklarer altså ikke magtens natur. Jeg mener, vi må søge dybere i kinesisk politisk tænkning og tradition for at forstå systemets overlevelseskraft. Kina ville aldrig have haft så stærk en statsmagt, hvis det ikke havde været for legalismen, oprindeligt formuleret af Han Feizi for 2500 år siden, og den første storkinesiske kejsers statsrefomer for mere end 2000 år siden. Konfucianismen er en sofistikeret samfundsmoralsk lære, som er blevet brugt og bruges som tågeslør over en yderst realistisk og brutal statsfilosofi, der legitimerer staten som en lille elites magtinstrument. Denne historiske tradition faldt godt i tråd med Sovjetmarxismens systemopfattelse, men den kan også leve uden en legitimerende ideologi – i hvert fald i en periode.

Når disse ord er sagt, så leverer Ytzen en yderst sober fremstilling. Han sætter ikke sig selv i centrum, som mange andre journalister har gjort, men lader i stedet sine historier tale for sig selv. Mange af hans analyser er skarpe, og han formidler betydelige indsigter på en letfattelig måde. Samtidig underbygger hans faktabok-

se teksten på eksemplarisk vis.

Det er en læseværdig bog, den er aktuel og kan bruges af nybegynderen, som vil have et overblik over aktuelle forhold i Kina, men også af den alment interesserede Kina-kender. Den vil også være en god optakt til en Kinatur. Samtidig kan mange kapitler bruges direkte i undervisningssammenhænge i gymnasier og på højskoler.

RI CHANG SHENG HUO

OM HVERDAG OG TILVÆRELSE, SAMLET AF CLAUS SEIDEN

ri chang – hverdag

Plastik-æraen forbi

Der var en gang, da det ikke alene var praktisk, men også moderne, at gå med plasticposer, når man havde været ude og handle. Den periode kom for Kinas vedkommende til at vare i ti år. Længere er det ikke siden at de kinesiske butikker begyndte at give folk gratis plasticposer til varerne. Nu har reformkommissionen bedt de handlende om enten at tage penge for poserne eller helt gå over til andre materialer af hensyn til miljøet. For øjeblikket bruger hver kineser en plasticpose hver anden dag, og det giver uanede mængder af svært nedbrydelig plastic både i byerne og ude i naturen.

Kunsten stiger

Det er ikke bare Picasso og Warhol, der sætter prisrekorder, nutidige, kinesiske malere følger godt med opad, efter at også hjemmemarkedet er blevet interesseret i dem. Et kæmpebillede af 11 arbejdere fra det store dæmningsbyggeri ved De Tre Kløfter er netop blevet solgt på auktion i Beijing. Kunstneren, Liu Xiaodong, har malet det 10x2,6 meter store billede af kortspillende arbejdere i undertrøjer for et par år siden, og nu er det solgt på auktion i Beijing til „en privat, kinesisk køber“ for 42 millioner kroner.

Rygeforbud

Blandt de mange ulemper, Beijing-beboerne har oplevet i forbindelse med De Olympiske Lege, er også et stærkt udvidet rygeforbud. I forvejen var det forbudt at ryge i skoler, hospitaler, museer og på sportsanlæg. Nu gælder forbudet også mødelokaler, restauranter og hoteller, og der er sat et korps på 100.000 mand ind

for at få forbudet overholdt. Myndighederne siger, de ville præsentere Beijing som en „grøn og røgfri by“ for olympiade-gæsterne, men forbudet er dog ikke så generelt som nogle steder i Europa: Restauranterne har fået at vide, at der kan ryges i afgrænsede områder, og hvis de kun har ét stort lokale, er myndighederne tilfredse, bare rygeforbudet omfatter 70 pct. af det.

Teenage-rygere

Helt på tværs af den almindelige tendens er Kinas teenagere begyndt at ryge flere cigaretter. I befolkningen som helhed er der 26 pct. rygere – eller 350 millioner af den ialt ene milliard mennesker, der ryger kloden over.

Af de 130 millioner kinesere, der er teenagere – altså mellem 13 og 18 år – har de 40 millioner forsøgt sig med en cigaret, og i hvert fald 15 millioner siger, at de ikke kan droppe tobakken.

„Det er cigaretreklamernes skyld“, siger Yang Gonghuan, der er i ledelsen for Kinas center for kontrol og forebyggelse af sygdomme. Reklamerne har gjort det til noget sexet og et tegn på energi at ryge, og samtidig har industrien sendt mange meget billige cigaretter på markedet for specielt at kunne appellere til ungdommen. De tre kendteste cigaretmærker koster under 4 kr. pakken.

Kina har allerede i årevis haft et forbud mod at sælge cigaretter til unge under 18, men det virker tydeligvis ikke: Af de unge, som i kontrolcentrets undersøgelse har erklæret sig afhængige, er det kun hver tiende, der nogensinde har fået nej til at købe cigaretter.

Turistmillioner

Kina er på vej til at blive et af de helt store turistlande. Inden for de kommende tre år regner man med at få 163 millioner besøgende om året. Allerede i 2007 var der 132 millioner udlændinge, der besøgte Kina, og turisme er blevet en vigtig indtægtskilde for landet: Man regner med at den danner basis for 90 millioner arbejdspladser.

Turisttusinder

Kineserne er begyndt at rejse ud i stort omfang, og nu har rejsebranchen regnet på, hvor mange penge de gennemsnitligt bruger. Turister fra det sydlige Kina er lidt mere sparsommelige end gennemsnittet og bruger 12.300 kr. på en rejse, mens rejsende nordfra – herunder fra Beijing – i snit bruger 16.650 kr. pr. rejse. Det afspejles også i deres hotelvalg: Det er kun hver tiende sydkineser, der foretrækker at bo på luksus-hotel, mens hver femte fra Nordkina foretrækker at bo femstjernet.

Bycykler

Kommunen i Hangzhou har anskaffet 2800 bycykler for at modvirke den tiltagende trafikforstoppelse i byen. Samtidig, siger kommunen, er det jo godt for folks sundhed, at de cykler noget mere. Bycyklerne er dog ikke gratis: For det første skal man give 150 kr. i depositum, for det andet skal der betales for al brug ud over den første time. Men cykellejen er alligevel rimelig: 75 øre for to timer, 2,25 kr. for tre timer og 4,50 kr. for fire timer.

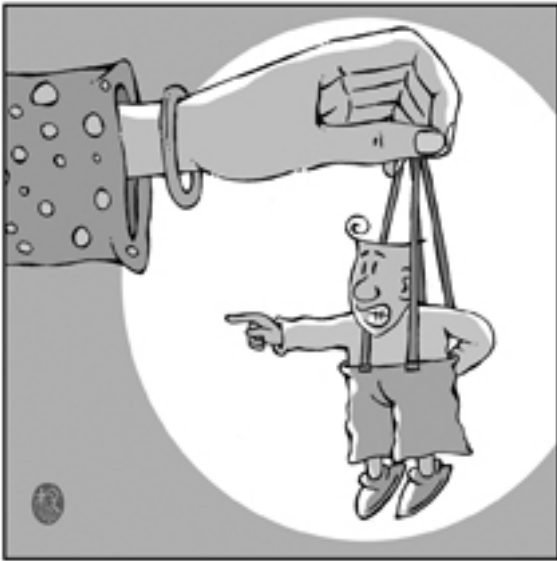
Flere biler

Bilsalget i Kina stiger kraftigt, også selv om der er en nedadgående tendens på det internationale automarked. Man regner med, at der kommer i hvert fald 10 millioner nye køretøjer på de kinesiske veje i år, og det betyder en stigning på 17,8 pct i salget i forhold til i fjor.

Det er hovedsageligt personbiler, der sælges – de udgør 70 pct af alle nye vogne. Og samtidig er der fremgang for de rent kinesiske mærker, som nu står for 25 pct af salget.

Børnearbejde

Myndighederne er begyndt at skride systematisk ind overfor børnearbejde, men foreløbig uden det store held. „China Daily“ skriver, at kontrolbesøg i 3600 virksomheder i Dongguan i Guangdong har resulteret i ganske få afsløringer. Byens viceborgmester siger, at man fandt ganske enkelte børn i helt små virksomheder og på

Kinesisk familieliv

Kinesiske mænd tror, at de selv er herrer over deres liv, men i virkeligheden bliver de fleste mænd holdt i snor af kvinderne. (Tegning: Yang Shushan/ Newscartoon)

håndværksværksteder, men ingen på byens egentlige fabrikker.

Alligevel skriver den lokale presse, at der blev afsløret over tusinde børn, som var blevet lokket til at flytte til byen og arbejde for meget lave lønninger.

Viceborgmesteren siger, at en af forklaringerne på, at kontrolbesøgene gav så få resultater, var, at der nu er indført en fast bødestraf på 37.000 kr. til virksomheder, der bliver grebet i at beskæftige børn, men også, at det har været svært at afsløre børnearbejde, fordi så mange virksomheder benytter sig af illegale mellemhånd til at rekruttere midlertidige arbejdere.

Kinas medier blev stærkt opmærksomme på børnearbejde, efter at man sidste år afslørede, at børn helt ned til 8-års-alderen blev bortført og sat i arbejde på teglværker i Shanxi-provinsen. Teglværkerne betalte bortførerne 310 kr. pr. barn.

Gratis aviser

Der er vild rift om de halvanden million eksemplarer af Hongkongs fire gratis-aviser, der hver dag bliver uddelt på stationerne og andre centrale steder i byen – men omkring 30 pct af dem bliver aldrig nogensinde læst.

Sagen er, at Faslandskinas stigende behov for papir har presset prisen op

til 78 øre kiloet for brugt papir, og masser af ældre Hongkong-borgere supplerer nu deres meget små indtægter med at samle aviser og sælge dem for 8 øre stykket.

En særligt flittig ældre dame forklarede, at hun havde samlet 20 kilo på to morgentimer, og at det lige var nok til at købe en gang morgenmad for.

Arbejdsskader

Kinas sundhedsministerium fastslår, at der er fundet 14,296 arbejdsbetingede sygdomme i fjor. Det siger noget om den begrænsede definition, kineserne anvender, at næsten 77 pct. eller 10.963 tilfælde drejede sig om stenlunge – som jo især rammer mine- og støberiarbejdere.

Meget tyder dog på, at flere sygdomme nu skal registreres – og forebygges. Der er i hvert fald vedtaget 667 bekendtgørelser om arbejdsskader og gennemført næsten 12000 virksomhedsbesøg, især i miner og den kemiske industri.

Dødsdomme omstødt

Kina holder fast ved, at det ikke vil afskaffe dødsstraffen. Juraprofessor Chen Weidong fra Renmin universitetet i Beijing siger, at antallet af voldsforbrydelser stadig er så højt, at man i den nuværende overgangsfasen

bliver nødt til stadig at kunne true folk med henrettelser.

Alligevel er der en vis bevægelse på området. Kinas øverste domstol har siden nytår insisteret på, at den skulle tage endelig stilling til alle dødsdomme, afsagt af lavere instanser, og det har i 15 pct. af tilfældene ført til, at dommene blev omstødt. Det er sket både i tilfælde, hvor straffen virkede urimeligt hård, og hvor domstolen fandt, at beviserne ikke var tilstrækkelige, siger formanden for højesterets 3. afdeling, Gao Jinghong.

Evakuerede pandaer

Ikke alene hundredetusinder af mennesker blev evakueret under forsomerens jordskælv i Kina. Det blev 60 pandaer også. Det skete, efter at det særlige avlscenter for kæmpepandaer i Wolong naturreservatet i Sichuan var blevet ramt af jordskælvet. En panda blev dræbt, 32 pandabølger blev mere eller mindre ødelagt, og man besluttede derefter at flytte de fleste af dyrene til andre dele af Kina. Centret beholdt kun syv et-årige unger, fordi man var bange for, at længere transporter ville være skadelige for dem. I alt regner man med, at der er 1600 pandaer i naturen i Sydchina, og af dem lever de 150 i Wolong-reservatet.

Sønlig pligter

Etbarns-politikken har skabt så store vanskeligheder for Kinas ældre, der lever i ensomhed, at der nu i Liaoning-provinsen bliver lovgivet om forholdet mellem børn og forældre. Foreløbig er der tale om et lovudkast, men det ventes vedtaget i år, og det fastslår, at det er voksne børns pligt hyppigt at besøge deres forældre eller sende hilsener til dem. Offentligt ansatte, der ikke følger loven, kan vente sanktioner.

shenghuo – tilværelse

丹
中
愛
華
協
會

ARRANGEMENTER

OL i Beijing – før, under og efter legene

Foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af lektor Jørn Hansen

onsdag den 10. sept. 2008 kl. 19,30
i Forsamlingshuset, Kulturstaldene,
Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13,
1700 København V.

Forud for åbningen har der været en kolossal interesse for legene. Omdrejningspunkterne har her især været menneskerettighederne i Kina samt forholdene i Tibet. I Danmark og internationalt har dette ført til en uønsket politisering af OL.

Foredraget beskæftiger sig med Kinas forhold til Den Internationale Olympiske Komite og ser nærmere på tildelingen af legene i Beijing samt diskuterer den vestlige verdens overvågning før og under legene.

Jørn Hansen er lektor ved Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.
Entre: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

Kina – en ny stormagt?

Kinas udenrigspolitiske rolle fremover er emnet for et foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af lektor Clemens Stubbe Østergaard **tirsdag d. 21. oktober 2008 kl. 19,30** i Forsamlingshuset, Kulturstaldene, Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13, 1700 København V.

Kina er allerede en regional stormagt og bliver snart en global magt, men er det også en ny stormagt, der er på vej? De seneste prognoser viser, at USA overhales økonomisk af Kina i 2035. Hvordan kan landet selv sørge for en „fredelig opstigning“ og indretning af „et harmonisk verdenssamfund“?

Clemens Stubbe Østergaard er lektor i International Politik ved Institut for Statskundskab i Aarhus. Han har netop udsendt en ny og udvidet udgave af sin bog „Kinas Eksperimenter. Reform og stormagtsstatus?“. Den anmeldes her i bladet side 10.

Entre: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

Den Kinesiske Kulturkomite i København havde den 21. maj 2008 taget initiativ til en højtidelighed på Københavns Rådhusplads til minde om ofrene for jordskælvet i Sichuan-provinsen 12. maj. Et meget stort antal mennesker var mødt op, og der blev holdt mange taler, læst op og sunget. Lene Løgstrup gav på Dansk-Kinesisk Forenings vegne udtryk for dyb medfølelse med ofrene for katastrofen og de efterladte. Dansk-Kinesisk Forening har givet 5000 kr. til en indsamling, som Den Kinesiske Kulturkomite står for. (Foto: Torben Sønnichsen).